LJUBLJANSKI

DNEVNIK

Cena: 5 din

Ljubljana, torek 4. septembra 1951

Štev. 56 — Leto I.

V San Franciscu so delegacije izdelale načrt

kako bodo preprečile poskuse Gromikovega zavlačevanja konference

Truman prispel v San Francisco, kjer se bo danes začela konferenca za sklenitev mirovne pogodbe z Japonsko — Kitajski protest — Francoski komentarji

San Francisco, 4. septembra. Predsednik Truman je prispel v San Francisco, kjer bo otvoril konferenco za podpis mirovne pogodbe z Japonsko. Imel bo tudi uvodni govor. Pred odhodom je Truman v svoji izjavi po radiu poudaril, da so ZDA glede Koreje vsak čas pripravljene na častno poravnano. Poudaril je, da bodo še naprej razvijale obrambno moč, ker vzhodni blok vsak čas poskuša obnoviti vojno v Koreji ali pripraviti kak nov napad, kjer to odgovarja, ali na Bližnjem Vzhodu, ali v Evropi in je zato važno, da ZDA hitro zgradijo obrambo.

Trumana je na aerodromu sprejel zunanji minister Acheson in ob tej priliki ni dal Truman nobene izjave.

Delegacije se še razgovarjajo, kako naj se vodi konferenca. Dopisniki trdijo, da večina delegacij noče poslušati dolgoveznih govoranc sovjetske delegacije, ki bi rada zavlekla podpis mirovne pogodbe in so se domenili, da bo čas govorov omejen.

Agencija Nova Kitajska poroča, da so številne kitajske organizacije izrazile veliko ogorčenost zaradi akcije ZDA in Velike Britanije za sklenitev mirovne pogodbe z Japonsko. Tudi revolucionarni komite Kuomintanga je na nedavni seji nastopil proti sklenitvi ločene mirovne pogodbe z Japonsko z utemeljitvijo, da je kitajski narod največ trpel in prenašal največje žrtve v vojni proti japonskemu militarizmu. Hkrati je kitajsko demokratično združenje za narodno obnovo izrazilo popolno soglasje z izjavo zunanjega ministra LR Kitajske Ču En Laja, ki je obsodil ameriško-britansko akcijo za sklenitev mirovne pogodbe brez udeležbe LR Kitajske.

Ko komentira bližnjo konferenco v San Franciscu izraža francoski tisk dvome v zvezi z bližnjim podpisom mirovne pogodbe z Japonsko. Današnji list »Figaro« piše med drugim, da je mir na Daljnem vzhodu odvisen v prvi vrsti od odnosov med štirimi velesilami na Tihem oceanu, ZSSR, Kitajske, Japonske in ZDA. Nihče ne more reči, piše list, da je današnja politika ZDA in Velike Britanije brez nevarnosti.

Časopis »Combat« piše, da se bo konferenca v San Franciscu omejila na navadno ceremonijo. »Combat« poudarja, da pogodbe ne bodo podpisale ZSSR, Indija in Birma, pri čemer piše, da se konferenca omejuje v glavnem na splovitev oklopne ladje — Japonske.

Arabska liga poziva svoje članice

na še odločnejši bojkot Izraela

Liga sodi, da Izrael ogroža varnost arabskih držav — Za londonski list »Times« je minil čas potrpežljivosti zaradi egiptovskega stališča — Irak umika svoje čete iz Sirije

Aleksandrija, 4. sept. (Reuter). Politični odbor Arabske lige je izjavil, da povsem odobrava stališče Egipta v sporu glede Sueškega prekopa. Pozival je k večjemu sodelovanju med arabskimi državami, ki naj bi še poostrile bojkot Izraela in naj bi zlasti preprečile, da ta država ne bi mogla uvažati petroleja. Po peturni seji je odbor izjavil, da je vzel na znanje odločitev Varnostnega sveta glede plovbe po Sueškem prekopu. V izjavi tega komiteja je dalje rečeno, da se strinja s sovjetskim stališčem v tej zadevi. Izjava dalje navaja, da je odločitev Varnostnega sveta nezdružljiva s pravico do lastne obrambe in predstavlja vmešavanje v notranje zadeve neodvisne države, je pa tudi v nasprotju z ustanovno listino Organizacije združenih narodov in ni koristna stvari miru.

Politični odbor Arabske lige je izjavil, da Izrael dosledno ne upošteva sklepov Organizacije združenih narodov, da izganja arabsko prebivalstvo iz njegovih domov in da se Židje še nadalje preseljujejo v velikem številu ter da se Židje čedalje bolj oborožujejo — kar vse da predstavlja grožnje za varnost na Srednjem Vzhodu. Odbor zahteva od vlad arabskih držav, naj s primernimi ukrepi zagotove svojo lastno varnost. Druga izjava istega odbora se tiče pravice do zakonite obrambe in ...enja »potrebo, napraviti konec neprestani agresiji Izraela«.

Spričo tega, da Egipt ni hotel sprejeti sklepa Varnostnega sveta o sprostitvi plovbe skozi Sueški prekop, naglaša današnji »Times«, da bo potrebno storiti korake, da bi Egipt izvedel ta sklep. Časopis dalje meni, da je po glasovanju v VS prešla vsa odgovornost na Egipt. »Times« naglaša, da je že minil čas za potrpljenje in da ni v sedanji svetovni napetosti nič bolj nevarnega od odločitve egiptovske in perzijske vlade, da čim manj upoštevata zakonitost in dejanske koristi svojih držav«.

Kakor poroča United Press, je iraška vlada izdala danes poročilo, ki pravi, da Irak umika svoje čete iz Sirije. Kakor je znano, je Irak poslal svoje čete v Sirijo kot vojaško pomoč letos maja, ko so izbruhnili spopadi med Sirijo in Izraelom na demarkacijski črti.

Aretacije komunističnih funkcionarjev na Japonskem

Tokio, 4. septembra. Policija je navsezgodaj zjutraj na sedežu KP v Tokiu aretirala 6 vodilnih komunističnih članov in zaplenila mnogo dokumentov. Med aretiranimi sta tudi 2 člana parlamenta in 1 član kontrolnega odbora KP. Aretacija se je izvršila po zakonu, ki je bil sprejet v preteklem letu od vrhovnega komandanta zavezniških okupacijskih sil na Japonskem.

Darilo maršala Tita za Njegošev muzej

Cetinje, 4. septembra (Tanjug). Maršal Tito je daroval Njegoševemu muzeju, ki ga bodo odprli na dan stoletnice smrti velikega pesnika, dragoceno zbirko starega orožja iz prejšnjega stoletja. Med sedmimi kosi tega orožja je tudi sablja damaščanka, gravirana z zlatom.

Predsednik vlade LR Crne gore Blažo Jovanovič je podaril muzeju starinski svečnik iz Njegoševega časa, ki mu pravijo »lukijerna«. Urejevanje muzeja bo kmalu končano. V štirih sobah, v katerih je živel in pisal Njegoš, bodo razvrščeni številni muzejski predmeti, ki so bili Njegoševa osebna last, začenši od zlatega peresa pa do oblačil vladike, na to izviren Njegošev portret, ki ga je naslikal Tominec, in drugi predmeti, ki so v zvezi z Njegoševo osebo. V posebnih vitrinah so vse dosedanje izdaje »Gorskega venca« v vseh jugoslovanskih jezikih in v 12 evropskih jezikih.

Nastop jugoslovanskih plesalcev v Angliji

London, 4. septembra (Tanjug). Sinoči je pred polno festivalsko dvorano na South Banku, ki ima prostora za 3000 gledalcev, skupina 40 jugoslovanskih plesalcev predvajala program devetih točk. Gledalci so plesalce spremljali z navdušenim ploskanjem.

Na programu so bili različni plesi bunjevačko kolo, makedonski narodni plesi, narodni plesi delov Srbije, staro glamočkoneno kolo, banatsko momačko nadigravanje in hrvatski narodni plesi.

Razen jugoslovanskih narodnih plesalcev so na prireditvi nastopili tudi škotski in severnoirski narodni plesalci. Jugoslovanska narodopisna skupina pod vodstvom Olge Skovran je dobila pomembno priznanje občinstva, ki je bilo navdušeno nad umetniško kvaliteto in pestrostjo jugoslovanskih narodnih noš. Jugoslovanski plesalci bodo imeli v Londonu 12 prireditev, nakar bodo obiskali Belgijo in Holandijo.

Jašek »Borba«

Pred veliko modernizacijo rudnika v Idriji

Idrija — nenavaden muzej

Ko prispeš iz našega, sicer ne kdo ve kako »širokega sveta« v Idrijo, začutiš, da je ta kraj ujet v svoji dolini ob Idrijci in nad njo: omrežen je z meglico dima, ki se visoko nad dolino izgublja iz topilnice živega srebra. Vendar je še nekaj drugega v zraku in če nam priskoči na pomoč domišlija, ne zamerite! Vonj po strupenih hlapovih živega srebra? Ne, nekaj neopredeljenega — vonj po stoletjih, po zatohlem ali kakor da si stopil v muzej. Ves kraj ima res nekaj muzejskega na sebi, še bolj pa v sebi. Ne le, da je odrezan od sveta; sicer ima »kar dobre zveze« — kakor pravijo domačini — z avtobusnimi progami, čeprav je do železnice najmanj 30 km; in kdo bi mogel trditi, da je »odrezan«, ko pa je v njem še zdaj toliko sledov bombardiranj med vojno! Idrija je vendar svetovno ime, nekateri pravijo, da je njen rudnik živega srebra celo drugi na svetu. Kljub vsemu se ne moreš ubraniti vtisa: samo nevihta je privršala nad Idrijo — zares huda je bila! potem pa se je spet zjasnilo in meglica je zavila prastari kraj v svoj pajčolan in zaverovanost vase. Že v narečju, ki je tako čudovito pojoče, z nenavadno vokalizacijo — z ikanjem in akanjem kakor v škofjeloških hribih — je nekaj starinskega.

Rudarski kraj

Idrija je vendar predvsem rudarski kraj. Nekaj sorodnega ima že na zunaj z Zagorjami, s Trbovljami ali Hrastnikom morda prav ta čudovit nered v zazidavi po dolini in vzpetinah, čudni stavbni slogi, labirinti ozkih poti med hišami in vrtički, ut in tam kar na koj bahaške stavbe ob popolnoma primitivnih ali celo »idiličnih« hišicah ... Po mestu drži »tramvajska« proga — rudniška seveda. Toda tudi to ne daje Idriji pečata sodobnejšega kraja, marveč rajši nenavadnega tehniškega muzeja. Leta 1906 je začela voziti električna lokomotiva po idrijski cesti. Iz tistih časov se je ohranila fotografija. Dandanes pa ni niti treba fotografirati te znamenitosti — kar vsakdanja je: lokomotiva še zmeraj vozi. To pa ni edina zanimivost nenavadnega »tehniškega muzeja«.

V jami našla najboljših rudarjev

Zato gledaš s tem večjim spoštovanjem na idrijske rudarje in topilničarje, ko spoznaš, da so si kljub muzejski opremi priborili prvo mesto med rudarskimi kolektivi v državi: spet so prejeli prehodno zvezno zastavo (bili so najboljši tudi v prvem letošnjem polletju). V jami še zmeraj prevažajo rudo ročno in celo z eno najstarejših vrst vozičkov — z »ogrskimi« lesenimi vozički na dveh kolesih. V obratu je tudi črpalna naprava iz devetdesetih let prejšnjega stoletja, prav tako prava muzejska zanimivost. Do 360 m globoko segajo rudniška obzorja — 14 jih je — pa še prodirajo globlje; do 385 m globoko nameravajo prodreti. Na treh krajih izvažajo rudo, dva jaška sta glavna. Do jaškov je treba prepeljavati prav vso rudo ročno. Tudi izvozni stroji spadajo v muzej. Sicer pa bi strokovnjak pri rdil, da je ves rudnik nenavaden muzej. Izvzeti pa je treba ljudi. V njih je nekaj novega. Sicer pa proizvodnja nikakor ni muzejska. Delo v rudniku je pravi boj in ime enega jaškov »Borba« nikakor ni le simbolično.

V oropanem rudniku

Po osvoboditvi so idrijski rudarji nadaljevali delo v oropanem rudniku. Rudišče so v pravem pomenu besede začeli ropati že v avstrijskih časih; pozneje italijanski fašistični režim seveda ni hotel zaostajati. Tako so izkoriščali in skoraj popolnoma izkoristili boljše »partije«: to se pravi, kopali so predvsem bogatejšo rudo, ne da bi vse rudišče smotrno, zaporedoma izkoriščali. Po osvoboditvi so prevzeli zelo žalostno dediščino. Strokovnjaki so spoznali, da bo kakovost rude postopoma precej nazadovala: kopati bo treba predvsem rudo z mnogo manjšim odstotkom živega srebra. Zato pa naj bi tudi zastarela topilnica prevzela težavno nalogo: predelala naj bi tem več slabše rude, da bi proizvodnja živega srebra ne nazadovala, marveč še celo naraščala. Rudarji bi seveda naj kopali tudi več rude ... Ko je bil letos

Nadaljevanje na 2. strani

Skupina devetih albanskih graničarjev

prekoračila mejo in ubila našega graničarja

Borba z izzivalci je trajala eno uro — Naše zunanje ministrstvo pripravlja oster protest

Beograd, 4. septembra (Tanjug). Jugoslovanska obmejna patrulja je 2. septembra ob 10. uri na sektorju jugoslovansko-albanske meje, 7 km jugovzhodno od vasi Žur, opazila devet albanskih vojakov okrog 200 m znotraj jugoslovanskega ozemlja.

Na poziv jugoslovanske patrulje, naj se ustavijo, so albanski vojaki začeli streljati na naše graničarje ter se pri tem umikali v smeri albanskega ozemlja. Jugoslovanska patrulja je odgovorila na streljanje. Med spopadom se je skupini albanskih vojakov pridružilo še okrog 60 albanskih vojakov, ki so streljali s puškami in tremi strojnimi puškami na dva jugoslovanska graničarja, katerima je kasneje prispela pomoč iz bližnje stražarnice.

Med borbo, ki je trajala eno uro, je bil hudo ranjen jugoslovanski graničar Miodrag Stojanović, ki je istega dne zvečer v bolnišnici v Prizrenu umrl zaradi ran.

Na jugoslovanskem ozemlju je ostalo truplo nekega albanskega vojaka. Pri umiku so albanski vojaki odvlekli z jugoslovanskega ozemlja tri albanske vojake.

Spričo tega najnovejšega zločina s strani albanskih vojaških organov bo storilo ministrstvo za zunanje zadeve FLRJ odločne korake pri albanski vladi.

Na frankfurtskem velesejmu sodeluje tudi Jugoslavija

Frankfurt, 4. septembra, (Tanjug). V soboto so v Frankfurtu odprli jesenski velesejm, na katerem sodeluje približno 340 razstavljalcev, med njimi tudi Jugoslavija. Letos bo približno 350 razstavljalcev več kot lani. Posebne paviljone imajo na velesejmu Italija, Belgija, Holandija in Avstrija. Za zdaj zbuja v jugoslovanskem paviljonu največje zanimanje lesna industrija s svojimi izdelki.

Po vojni so letos pridelali največ bom

Po vojni so pridelali letos največ bombaža na svetu

Washington, 4. septembra (Tanjug). Po najnovejšem poročilu mednarodnega posvetovalnega odbora za bombaž bo svet v gospodarskem letu 1951/52 razpolagal z rekordno povojno količino bombaža, ki znaša skoraj 47 milijonov bal. Ta količina je za približno 3 milijone večja kot v lanski sezoni.

V Južni Afriki se je volna zelo pocenila

Capetown, 4. septembra (Reuter). Ko se je včeraj začela nova sezona južnoafriške razprodaje volne, so zaznamovali več kot 50%-ni padec cen v primeri z višino cen v pretekli sezoni. Čeprav so po nedavnem padcu cen v Avstraliji in Novi Zelandiji tudi v Južni Afriki računali s padcem, so bili strokovni krogi le presenečeni zaradi močnega padca.

Mednarodna konferenca o otroški paralizi

Kopenhagen, 4. septembra (Tanjug). Včeraj se je začela v Kopenhagnu druga mednarodna konferenca za otroško paralizo, na kateri sodeluje 532 znanstvenikov in zdravnikov iz 38 držav. Glavni smoter te konference je olajšati menarodno izmenjavo mnenj o boju proti otroški paralizi.

Kongres kemikov v New Yorku

New York, 3. septembra. United Press poroča, da se je začel včeraj v New Yorku mednarodni kongres kemikov. Na kongresu bodo razpravljali o različnih vprašanjih kemije in biologije, zlasti pa o pomenu kemije pri zdravljenje raka. Kongresa se udeležuje veliko število kemikov iz 43 držav, med njimi tudi predstavniki Jugoslavije.

Razgovori Acheson-Jošida o ameriških vojaških oporiščih na Japonskem

New York, 4. septembra (Tanjug). Diplomatski dopisnik »New York Times« poroča, da so se včeraj v San Franciscu začeli razgovori med predsednikom japonske vlade Jošido in zunanjim ministrom ZDA Deanom Achesonom o sestavu ameriško-japonskega sporazuma o varnosti, v katerem bi bilo določeno, da bi bile po sklenitvi mirovne pogodbe z Japonsko razmeščene na štirih glavnih japonskih otokih ameriške vojaške sile. Razen tega bi sporazum določil tudi nekatere omejitve glede zopetne zgraditve japonskih oboroženih sil. Kljub nasprotovanju načelnikov ameriškega generalnega štaba v osnutku, ki sta ga soglasno sprejeli ameriško obrambno ministrstvo in ministrstvo za zunanje zadeve ni rečeno, da bi Japonska lahko zgradila mornarico in letalstvo. Z druge strani pa mislijo ZDA dati na razpolago za obrambo omenjenih otokov letalske in pomorske sile, Japonska pa bi dala kopenske sile.

Pričakujejo, da bo ta sporazum podpisan v enem mesecu.

Vpisovanje v višje gimnazije ni omejeno

Javnost je bila obveščena o posebnih ukrepih za omejitev oziroma izbiro dijakov ob prehodu iz nižjih razredov gimnazije (sedemletke) v višje razrede. Na takšne ukrepe pa niso bili pravočasno pripravljeni ne starši, ne dijaki, ne profesorji. Razen tega pa sami po sebi ne ustrezajo našemu celotnemu demokratičnemu družabnemu razvoju.

Zato se vsi takšni ukrepi omejevanja razveljavljajo in vpisovanje v višje razrede gimnazije bo v letošnjem šolskem letu običajno, kakor druga leta. Vprašanje ukrepov za zboljšanje učenja in izobrazbe v šolah kakor tudi vprašanje zmogljivosti šol in njihove obremenitve se bo obravnavalo ponovno in o tem bo javnost pravočasno obveščena.

To obvestilo Sveta za znanost in kulturo vlade FLRJ je neposredno obvezno za vse gimnazije.

VREMENSKA NAPOVED
za sredo, 5. septembra
Pretežno lepo sončno vreme, zjutraj po kotlinah megla; temperatura do 26° C.

Poljska in ČSR sporočata Perziji

da sta pripravljeni kupovati njeno nafto

Perzijsko vodstvo petrolejske industrije poziva delavce naj zvišajo proizvodnjo naftnih derivatov kljub odhodu tujih strokovnjakov

Teheran, 4. sept. AFP poroča, da je poljski odpravnik poslov v Teheranu Kazimir Smiganovski danes obvestil perzijsko narodno petrolejsko družbo, da želi poljska vlada kupiti petrolejske proizvode v Perziji. Ko se je dotaknil tega sklepa poljske vlade, je predstavnik perzijske vlade rekel, da lahko Poljska kot bivši odjemalec anglo-iranske petrolejske družbe kupuje od narodne petrolejske družbe nafto v istih količinah, kot jih je prvotno prejemala od anglo-iranske petrolejske družbe. Poudaril je, da perzijska vlada ne dela razlik med vladami zahodnega in vzhodnega bloka, ki so bile odjemalke anglo-iranske petrolejske družbe, če te vlade prevzamejo petrolejske proizvode v perzijskih pristaniščih.

Tudi ČSR se je ponudila Perziji za kupca nafte. Neke tuje plovbene družbe pa so ponudile petrolejske ladje, da pride tako Perzija lahko do lastne flote.

Ravnateljstvo perzijske nacionalne petrolejske družbe je včeraj izdalo proglas, v katerem naroča perzijskim nameščencem in delavcem, naj »častno izpolnijo svojo nalogo zdaj, ko so vsi tujci zapustili petrolejska polja v Južni Perziji« in da naj omogočijo »večje pridobivanje nafte, kot doslej«. V proglasu je med drugim rečeno, da 835 Britancev ter 500 Indijcev in Pakistancev ni hotelo še nadalje delati v Perziji.

Perzijski politični in verski voditelj Abolgasen Kašani je prav tako pozval s posebnim proglasom trgovce, naj bojkotirajo Angleško banko za Perzijo in Srednji vzhod in da naj prenesejo svoje tekoče račune na perzijsko narodno banko.

Železniška nesreča v Indiji

New Delhi, 4. septembra AFP). Včeraj je prišlo približno 20 km severno od New Delhija do železniške nesreče, pri kateri je bilo 12 ljudi mrtvih, približno 30 pa ranjenih.

Uzbekistanski pisatelji in pesniki

ne smejo več slaviti svoje domovine

»Izvestija« napovedujejo »neusmiljeno borbo« proti dozdevnim odklonom

Moskva, 4. septembra (Tanjug). Časopis »Izvestija« je ostro napadel uzbekistanske književnike zaradi nekakih manifestacij »buržoaznega nacionalizma in ideološkega pačenja« v sodobni uzbekistanski literaturi. Časopis obtožuje več pesnikov in prozaistov resne »ideološke zablode« v nacionalnem vprašanju in idealiziranju preteklosti Uzbekistana.

Med napadenimi je tudi pesnica Zulfija, ki ji očitajo, da je pisala verze z naslovom »Mati domovina«, posvečene Uzbekistanu »ki ne stari in ki je neukročen«, kar je po mnenju lista ozki nacionalizem. Nekateri pisatelji, ki so uporabljali v svojih delih arabske in turške besede, so opominjani, da je »že skrajni čas, da spregledajo, da pomeni vnašanje tujih arabskih, perzijskih in turških besed v uzbekistanski jezik vračanje k panislamstvu in panturkizmu«.

»Izvestija« tudi ostro grajajo nekatere zgodovinarje zato, ker so, kot je rečeno v članku, idealizirali uzbekistansko preteklost. Glede instituta lingvistike in književnosti uzbekistanske akademije znanosti trdijo »Izvestija«, da so v njem buržoazni nacionalisti našli zavetje že pred mnogimi leti.

»Izvestija« na koncu navajajo, da so na plenarni seji zveze književnikov ZSSR sklenili začeti neusmiljeno borbo proti vsem tem »odklonom« in da je književnikom »hkrati odrejeno ustvarjanje visoko ideoloških umetniških del«.

Ogromni zaslužki ameriških petrolejskih družb

New York, 4. septembra (Reuter). V letošnjem drugem tromesečju je 13 glavnih petrolejskih družb v ZDA zaznamovalo skupni čisti zaslužek v znesku 329 milijonov dolarjev, to se pravi, da se je profit povečal za več kot 6% v primeri s prejšnjim četrtletjem in za 36% v primeri z ustrezajočim lanskim tromesečjem.

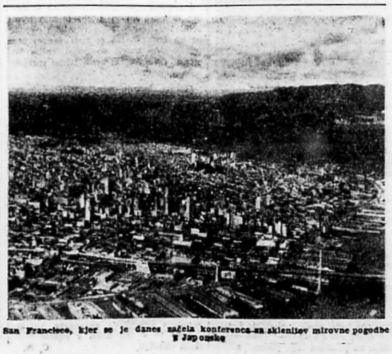

San Francisco, kjer se je danes začela konferenca za sklenitev mirovne pogodbe z Japonsko

NAJNOVEJŠE ŠPORTNE VESTI

ŠAHOVSKI DVOBOJ JUGOSLAVIJA : ZAHODNA NEMČIJA

Vodi Jugoslavija s 7:6

Krefeld, 4. septembra. Prekinjene partije prvega kola so se končale takole: Srečko Nedeljković je remiziral, medtem ko sta Puc in Trifunović partiji s svojima nasprotnikoma znova prekinila. Trifunović bo verjetno zgubil, Pirc pa remiziral. Tako se bo prvo kolo verjetno končalo za Jugoslavijo s 5.5 : 4.5.

V drugem kolu so imeli Jugoslovani slab dan. Rellstab je premagal Fuderera (10. deska), na prvi deski sta Unziker in Gligorić remizirala. Igrala sta sicilijansko varianto Boleslavskega. Na drugi deski je Bogoljubov premagal Matanovića. Igrala sta špansko partijo. Matanović je bil nekoliko boljši ob otvoritvi in je igral na zmago. Žrtvoval je najprej kmeta, nato pa še figuro. Žrtev se je izkazala kot nekoristna, zato se je moral vdati. Na tretji deski sta Pfeifer in Pirc prekinila. Pirc bo v nadaljevanju verjetno izgubil. Na četrti deski sta prekinila Trifunović in Kieninger. Partija se bo najbrže končala neodločeno. Na peti deski: Traeger — Puc prekinjeno. Položaj je nejasen. Šesta deska: Rabar — Teschner 1:0. Rabar je odklonil nasprotnikovo ponudbo za remis. Sedma deska: dr. Lange — Milić prekinjeno, partija se bo verjetno končala z remijem. Osma deska Nedeljković — Heinecke prekinjeno. Nedeljković ima upanje na remis. Deveta deska Niphaus — Ivkov prekinjeno. Ni zanesljivo, če bo Ivkovu uspelo realizirati svojo materialno prednost.

Nemci vodijo v drugem kolu torej z 2.5 proti 1.5. Sedem partij pa je prekinjenih. Podoba je, da se bo to kolo končalo s 5.5 : 4.5 za Nemčijo. Tako, da se bo ves dvoboj verjetno končal z neodločenim rezultatom.

PRED VELIKO MODERNIZACIJO IDRIJSKEGA RUDNIKA

Nadaljevanje s 1. strani

2\. februarja v Idriji velik praznik — rudarji in topilničarji so že izpolnili petletko — se pri nas marsikdo ni zavedal, kako je pravzaprav z idrijskim rudnikom. Mnogi so bili pod vtisom, da gre vse čudovito gladko in da je treba samo zavihati rokave, pa so rešena vsa vprašanja — oprema rudnika in topilnice je postranskega pomena...

»Ogrski« voziček za prevoz od odkopov do sipk

Idrija — velik uničevalec gozdov

Niti tega nismo vedeli, da je bila Idrija še do lani eden največjih uničevalcev naših gozdov. Na stotine in stotine kubičnih metrov drv so požgali v starinski topilnici: za gorivo so še zmeraj uporabljali drva. Za tono rude so porabili okrog 3 kub. metre drv. Drva seveda niso najcenejše gorivo, zato je tudi to vplivalo na proizvodne stroške. Zmogljivost topilnice je bilo mogoče povečati samo z izboljšanjem naprav, predvsem peči. Imajo dve vrsti peči: jaškovne in Spirekove (po imenu konstrukterja, enega strokovnjakov izza avstrijskih časov). V jaškovnih pečeh žgejo debelejšo, grobo rudo (z zrni nad 30 milimetrov debeline), drobnejšo, z zrni izpod 30 mm debeline, pa v Spirekovih pečeh. Največ rude predelajo v Spirekovih pečeh, ki so jih najprej začeli predelovati za žganje z generatorskim plinom. V tem mesecu bodo končali montažo še enega generatorja. Pri jaškovnih pečeh zdaj še uporabljajo koks, pozneje, že prihodnje leto, pa jih bodo tudi preuredili na plin.

Že uspeh dosedanjih preureditev je zelo velik. Ne le, da je poslej obratovanje topilnice cenejše in da je zmogljivost večja, se je povečal tudi izplen, to se pravi, da zdaj pridobijo iz rude večji odstotek dragocenega živega srebra. Po končanih modernizacijah bodo mogli predelovati celo rudo, ki bo vsebovala komaj do 0,35% živega srebra. Tudi zdaj predelujejo predvsem rudo, ki vsebuje izpod enega odstotka živega srebra. Bogate rude je razmeroma zelo malo. Predelujejo jo posebej; zmeljejo jo zelo drobno, tako da so zrnca le 3 mm debela. — V pečeh doseže ruda 500 do 700 stopinj Celzija; med žganjem se cinober, ki vsebuje živo srebro, razkraja: izhlapevata živo srebro in žveplo. Hlapi gredo skozi kondenzator in se medtem hladijo in zgoščajo (kondenzirajo) v tekoče živo srebro. Čim boljši je kondenzator, tem več hlapov zajame, da živosrebrne pare ne uhajajo v zrak. Z izboljšanim hlajenjem se je izplen povečal za 0.75 do 1%, kar je velikanski uspeh, saj že en odstotek večja proizvodnja živega srebra pomeni tudi v svetovnem merilu zelo mnogo. Toda z uvedbo kurjave na plin so povečali izplen celo do 2,5%!

Kaj pa delež ljudi?

Delež ljudi za povečanje proizvodnje prav v letih, ko kakovost rude postopoma nazaduje, je neprecenljiv. Marsikomu se bo zdelo kar nerazumljivo, da je prišlo do tako velikih sprememb. Kako naj pojasnimo, da se je učinek na rudarja (zaposlenega v jami) od leta 1946, ko je znašal 0,55 tone, povečal lani na 0,82 t in letos celo na 0,95 t? Kaj se je spremenilo v rudniku? Rudnik sam na sebi je še zmeraj muzej. Vanj še niso prodrle tehnične izboljšave. Toda v njem je zavladal nov duh. Rudarji ne delajo več za kapitaliste in okupatorje. Ustvarjajo zase. Čeprav so precej zvesti svojim izročilom, navadam in mišljenju — odrezani od živahnejših tokov širokega sveta — vendar so naši ljudje, kakršnih se nam danes ni treba nikjer sramovati. Ko gre za rudnik, ni nobenega pomišljanja. To se očituje v prostovoljnih urah — 4753 — v letošnjem prvem polletju; v izpolnitvi polletne proizvodne naloge v jami: 101,3%, v separaciji 101,3%, v topilnici pri žganju rude: 100,5% in pri proizvodnji živega srebra 100,3%; to se je pokazalo tudi po uvedbi akorda, ki so ga prevzeli brez posebnih težav — kakovost se poslej ni poslabšala, učinek pa se je še povečal; to se očituje v najnižjem odstotku izostankov — rudarjev, ki jih približno četrtina stanuje v oddaljenih hribovskih vaseh — ne zadrži doma nobeno vreme; to je očitno tudi pri množičnih sindikalnih sestankih — v šestih obratih jih je bilo v prvem letošnjem polletju 49 — na katerih je znašala udeležba 95 do 100%; to se je pokazalo v vseh tekmovanjih in pri 45 prosvetnih prireditvah SKUD »Janko Premrl-Vojko« v prvem polletju... Nikakor ni lahka naloga našteti vse uspehe. Podjetju pa je še zlasti v čast, da so že lani postopoma s korenitim proučevanjem uvedli tehnične norme za vsa dela v jami, topilnici in na separaciji. Zato so mogli letos junija na podlagi zares realnih norm uvesti akord. Če če pripomnimo, da so lani zmanjšali topilniške izgube na 17%, letos pa jih bodo na 16,5 do 15% (manjše izgube, več živega srebra!), nam je tem bolj jasno, da so upravičeno prejeli prehodno zastavo.

Ne več muzej — marveč sodoben obrat

Idrija ima zanimivo in slavno preteklost — rudnik je začel obratovati že okrog leta 1492 in je torej eden najstarejših na svetu. Toda pred Idrijo je tudi velika prihodnost. Rudišča še niso izčrpana. Raziskujejo pa tudi novo rudišče na severozahodu proti Kanomlji; prvi uspehi potrjujejo pričakovanja. Če bo ruda vsebovala vsaj 0,3% živega srebra, jo bodo izkoriščali. Če bo rudišče bogato, bo vredno posebej zanj zgraditi topilniške naprave. Sicer pa bodo novi rudnik pod zemljo zvezali z izvoznim jaškom starega obrata. Še nujneje pa je, da uresničijo načrt velike modernizacije obratov po letos pripravljenem programu. Prihodnje leto bodo izdelali za modernizacijo vse načrte, leta 1953 pa bi že začeli graditi in bi program uresničili. Gre na kratko za tole: treba je modernizirati jamski obrat tako, da bo izvoz osredotočen le pri enem jašku s sodobnim izvoznim strojem, ki so ga že prejeli; v jami sami bi mehanizirali prevoz in v ta namen so tudi že prejeli sodobne električne lokomotive (na akumulatorje); korenito bi modernizirali topilnico in ob nji bi zgradili novo separacijo z žičnico za prevoz rude. Zdaj je separacija okrog 750 m oddaljena od topilnice in je tudi zelo zastarela. Ta modernizacija bi zahtevala okrog 25 do 30 milijonov din stroškov. Omogočila bi približno 18 milijonov din prihranka na leto, tako da bi bili stroški plačani že v dveh letih. Kdo bi je ne zagovarjal?

Sn

Električna lokomotiva iz leta 1906 — še zmeraj v obratu.

Na Jesenicah vstajajo novi racionalizatorji

Najvišjo nagrado je dobil Franc Arh

Med jeseniškimi plavžarji, martinarji, žičarji in valjavci je mnogo takih, ki stalno premišljajo, kako bi to in ono izboljšali ter kako bi to in ono napravo ali strojni del sami izdelali, da bi se tako osvobodili navezanosti na uvoz in prihranili državi devize. O mnogih njihovih predlogih so že poročali naši časopisi. Vendar pa se moti, kdor misli, da se novatorji in racionalizatorji zadovoljijo z dosedanjimi uspehi. Vsak mesec kaj novega predlagajo in večina predlogov je takih, da jih železarna lahko koristno izrabi.

Strokovna komisija za ocenjevanje predlogov je na zadnji seji obravnavala 20 novih predlogov. Od teh jih je komisija nagradila z denarnimi nagradami enajst. Med vsemi je bil najviše ocenjen predlog tov. Franca Arha iz valjarne na Javorniku. Po omenjenem predlogu je bila vgrajena v valjčni stroj elastična sklopka posebno dovršene konstrukcije, ki preprečuje večje kvare in zastoje proizvodnje. Za to racionalizacijo je dobil tov. Arh najvišjo možno nagrado — 10.000 din. Pa tudi sicer ima Arh precej zaslug za nemoteno obratovanje valjarne na Javorniku, saj je skupaj z delovodjo Karlom Gedejem odstranil številne pomanjkljivosti v obratu.

Drugi med nagrajenimi je Jože Žbontar, ki je po lastni zamisli in načrtih izdelal univerzalno obdelovalno glavo in jo pritrdil na rezkalni stroj. Dobil je 5.000 dinarjev nagrade.

Na plavžu se odlikuje zlasti Tomaž Ravhekar. To pot je skupaj z obratnim električarjem Karlom Nagodetom izboljšal »Demag mačeke« ter ga nadomestil z drugim škripčevjem in dvigalom. S tem je obratovanje znatno olajšal in pospešil. Ravhekar in Nagode sta dobila za svojo izboljšavo 10 tisoč dinarjev nagrade.

Omeniti moramo tudi mlada strugarja Ivana Bucka in delovodjo Lovra Žemvo, ki izboljšujeta obdelovanje krožnih konveksnih in konkavnih površin pri stružnicah in vrtalnih horizontalnih strojih. S svojimi predlogi sta omogočila precizno obdelovanje krožnih površin. Njuna racionalizacija je pomembna tudi za optično industrijo ter za ohišja pri vgrajevanju krogličnih ležajev. Bucek in Žemva sta dobila 5.000 din nagrade.

Priznanje najboljšim kolektivom LRS

Na predlog Glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije in resornih ministrov je podelila vlada LRS za dosežene uspehe v izvrševanju planskih nalog v I. polletju 1951 prehodne tekmovalne zastave in denarne nagrade naslednjim delovnim kolektivom:

Rudnik Črna, Kaolin, 40.000 din; Tovarna kovinske embalaže »Saturnus«, Ljubljana, 100.000 din; Tovarna umetnih brusov »Swaty«, Maribor, 35.000 din; Lesno industrijsko podjetje Novo mesto, 185.000 din; Tovarna lesonita, Ilirska Bistrica, 30.000 din; Gozdarsko avtopodjetje, Celje, 20.000 din; Tekstilna tovarna »Tiskanina«, Kranj, 400.000 din; Tovarna gumijastih izdelkov »Sava«, Kranj, 115.000 din; Industrija obutve, Ljubljana, 35.000 din; Pivovarna »Union«, Ljubljana, 55.000 din; Republiška kobilarna, Lipica-Prestranek, 60.000 din; Gozdno gospodarstvo, Maribor, 40.000 din; Hotel »Slon«, Ljubljana, 30.000 din; Trg. podjetje Okrajni magazin, Ptuj, 35.000 din; Trg. podjetje (na debelo) »Živila«, Ljubljana, 15.000 din; Avtoobnova, Ljubljana, 22.000 din; Opekarne, Ljubljana, 75.000 dinarjev, Rep. podjetje »Toplovod«, Ljubljana, 80.000 din; Gradbeno podjetje »Gradis IMM«, Strnišče, 125.000 din; Triglavska tiskarna, Ljubljana, 28.000 din; Bolnica, Ljubljana-Polje, 32.000 din.

Dokler obdržijo kolektivi prehodno tekmovalno zastavo, nosijo časten naslov: »NAJBOLJŠI DELOVNI KOLEKTIV LRS«.

Glavni odbor Zveze sindikatov Slovenije in resorni ministri so podelili prehodne zastave in denarne nagrade naslednjim delovnim kolektivom:

Rudnik, Zabukovca, 150.000 din; Tovarna emajlirane posode, Celje, 270.000 din; Tovarna papirja in lepenke, Sladki vrh, 50.000 din; Lesno industrijsko podjetje, Kranj, 130.000 din; Tovarna strojil »Jugotanin«, Sevnica, 25.000 din; Tekstilna tovarna, Novo mesto, 50.000 din; Tovarna usnja, Šoštanj, 120.000 din; Tovarna čevljev Kranj, 12.000 din; Mlinsko podjetje, Celje, 30.000 din; Državno posestvo, Črnci-Apače, 26.000 din; Gozdno gospodarstvo, Postojna, 30.000 din; Hotel »Union«, Ljubljana, 25.000 din; Trg. podjetje (na drobno) »Kovina«, Ljubljana, 15.000 din; Trg. podjetje »Galanterija« (na debelo), Ljubljana, 10.000 din; Slovenija avtopromet, Maribor, 24.000 din; Opekarne, Ljutomer, 60.000 din; Kamnolom, Kokra, 20.000 din; Gradbeno podjetje »Projekt«, Kranj, 85.000 din; Tiskarna »Toneta Tomšiča«, Ljubljana, 12.000 din; Poliklinika ZSZ, Celje, 22.000 dinarjev.

Dokler obdrži kolektiv prehodno tekmovalno zastavo Glavnega odbora ZSS in resornega ministra, nosi naslov: »ZASLUŽNI DELOVNI KOLEKTIV LRS«.

Pohvalne diplome Glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije prejmejo naslednji delovni kolektivi:

Rudnik, Laško; Rudnik, Senovo; Tovarna kos in srpov, Tržič; »Remont«, Ljubljana; »Elektrokovina«, Maribor; Steklarna, Rogaška Slatina; Kemična tovarna »Aero«, Celje; Kartonažna tovarna, Ljubljana; Lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec; Tovarna strojil, Majšperk; Gozdarsko avtopodjetje, Maribor; Mariborska tekstilna tovarna, Maribor; Tekstilna tovarna Sv. Pavel pri Preboldu; Tovarna volnenih in vigogne izdelkov, Maribor; Tovarna usnja, Kamnik; Tovarna čevljev, Žiri; Drž. vinogradniško posestvo, Radgona; Državno posestvo, Pekre; Državno posestvo, Svečina; Gozdno gospodarstvo, Ljubljana; Oljarne, Ljubljana; Tovarna konserv, Vič-Ljubljana; Gostinsko zdraviliško podjetje, Dobrna; Trgovsko podjetje »Mestni magazin«, Celje; »Slovenija avtopromet« Ljubljana; Okrajno avtoprevozništvo, Ptuj; »Cegrad«, Ljubljana; Blasnikova tiskarna, Ljubljana; Bolnica TBC, Senožeče; Bolnica, Trbovlje; Cementarna, Trbovlje; Tesarsko podjetje »Tesar«, Ljubljana; Gradbeno podjetje »Gradis IMM«, Jesenice; Državna založba Slovenije, Ljubljana.

Kaj bomo v letošnji sezoni videli v mariborskem gledališču

Mariborsko dramsko gledališče pripravlja za začetno dramsko predstavo Shakespearjevo tragedijo »Romeo in Julija«, ki jo bo režiral F. Žitek, stalni režiser mariborske Drame. Druga premiera bo igra »Montserrat«, delo francoskega dramatika španskega porekla E. Roblesa, prikazuje pa osvobodilno borbo venezuelskega naroda. Dramo režira upravnik gledališča tov. J. Dolar, sceno za obe premieri pa pripravlja L. Rijavec. Prvo domače delo bo komedija dveh jugoslovanskih avtorjev Stoparja in Simatovića »Človek brez prtljage«. Komedija zajema snov iz sodobne problematike, režiral pa jo bo D. Gorinšek, ki jo je tudi prevedel.

Operni ansambl se bo letos predstavil z »Morano«, delom priljubljenega domačega avtorja J. Gotovca. Opero bo dirigiral ravnatelj Opere D. Žebre, koreografijo pa bo pripravil baletni mojster M. Kirbos. Ciril Cvetko bo dirigiral opero »Snjeguročko« R. Korsakova. Koreograf in baletni mojster M. Kirbos pripravlja tudi celovečerni balet J. Bayerja »Trgovino lutk«, de Falleja »Ljubezen — čarovnik« in I. Stravinskega »Apollon Muscagete«. Razen neštetih premier bodo v operi ponovili uspele uprizoritve prejšnje sezone.

Veselo gledališče pa bo začelo sezono s petim sporedom.

Poročajo nam

IZ ČRNOMLJA

V nedeljo, 2. septembra, so zborovali v Domu ljudske prosvete v Črnomlju aktivisti zahodnega dela črnomeljskega okraja.

Že med tednom so prišli v vasi tovariši iz okraja in na sestankih množičnih organizacij razpravljali z ljudmi o delu, napredku in težavah množičnih organizacij. Prav vse dobro in slabo so pretehtali in sestavili so predloge za konferenco v Črnomlju. Ustanavljali so tudi krajevne odbore OF, kjer so bili potrebni za koordinacijo dela naših vaških OF odborov.

Zborovanja v Črnomlju se je udeležilo okrog 400 odbornikov množičnih organizacij, prosvetnih delavcev in zastopnikov KLO. Zborovanje je bilo zelo pomembno za naš okraj. Po več letih so se spet sestali na konferenci aktivni gospodarski, politični in prosvetni delavci iz vsega okraja. Kritično so pregledali izvršeno delo, razpravljali o napakah in sestavili načrt za bodoče delo.

*

Iz Petrove vasi v Beli Krajini poročajo, da je tov. Globokar, tamkajšnji šolski upravitelj pridelal na majhnem vrtičku izredno veliko količino paradižnika. Sadil je vrsto »Goliat«. Na vsaki sadiki je zrastlo 8 kg sadu. Povprečno so bili paradižniki težki 30 dkg. Največji plod pa je tehtal 74 dkg.

IZ POLJČAN

Pred poldrugim mesecem je odšla na gradnjo proge Doboj—Banja Luka III. celjska MDB »Slavka Šlandra«, v kateri je tudi nekaj mladincev iz poljčanskega okraja. Brigada je že štirikrat razglašena za udarno, enkrat pa je bila pohvaljena. Na zadnjem sestanku so mladinci sklenili, da se bodo vrnili domov, ko bo brigada 6 krat udarna, priboriti si hočejo prehodno zastavo štaba sekcije. L.

IZ MARIBORA

V četrtek so pričeli na Trgu Rdeče armade v Mariboru z očiščevalnimi deli. Buldožer odstranjuje ruševine in zemljo na prostoru, ki je velik okrog 200 m². Prebivalci tega predela mesta menijo, da bi lahko na tem prostoru uredili tržnico, ki jo gospodinje na desnem bregu Drave tako pogrešajo. Ali bo njihovi želji ugodeno? V. B.

*

V soboto in nedeljo je bila v Mariboru odprta prva republiška razstava psov. Številni razstavljalci iz vseh naših republik, iz Trsta, Holandije in iz Avstrije so razstavljali nad 200 čistokrvnih psov. Obiskovalci razstave so imeli priliko videti pse najrazličnejših pasem: razne goniče (resaste, balkanske, alpske, štajerske, posavske, keltske in kratkodlake), navadne resaste, jazbečarje, lovske in škotske terijerje, kratke ptičarje, španjele, ilirske in nemške ovčarje, hrte, pinče, novofundlance itd. Posebno pozornost so vzbujali beli in črni kodri, ki so jih pripeljali iz Avstrije. V. B.

IZ RIBNICE

V Dolenji vasi pri Ribnici so v nedeljo, 2. septembra odkrili spominsko ploščo Ignaciju Merharju, ki je leta 1879 ustanovil prvo slovensko gasilsko društvo na Kočevskem. Uveljavil je tudi slovensko poveljevanje ter pozdrav »Na pomoč«. Slovenski gasilci so 95-letnico njegovega rojstva dostojno proslavili, saj se jih je zbralo na stotine iz vse Slovenije. Prišla je tudi gasilska godba. Prireditev je bila dobro organizirana in obiskana.

Jezerjani bodo pljunili v roke

Če pogledamo delo Jezerjanov, vidimo, da žanjejo uspehe zaradi dobre politične organizacije. Frontovci so utrdili in razgibali delo v vseh množičnih organizacijah, ker žele ohraniti sloves najboljše frontne organizacije v kranjskem okoliškem okraju.

Fronta na Jezerskem je močna, kar potrjuje tudi dejstvo, da v njihovi vasi ni volivca, ki bi ne bil član OF. Vsi člani se vsak teden seznanijo z vsemi političnimi dogodki in nalogami, in v jeseni so začeli dve veliki delovni akciji, ki ju hočejo v glavnem že letos dokončati. Na najlepšem mestu bo stal mogočen zadružni dom, ki bo ponosno zrl v Kokrško dolino. Blizu pa bo gasilski dom. Zdaj, ko so s poljskimi deli pri kraju, bodo začeli spet pospešeno delati. Jezerjani so ljudje dela in kar so sklenili, bodo tudi storili. Lani so ukrotili Jezernico, tako da jim več ne poplavlja polj in travnikov. Zdaj pa bodo pljunili v roke, da bodo letošnja dela čimprej dokončana.

Po domovini

Nove poslovalnice »Putnika« v Srbiji. »Putnik« je odprl v avgustu v srbskih mestih še 13 novih poslovalnic. Vsaka poslovalnica bo imela turistični svet, sestavljen iz članov Ljudske fronte, Planinskega društva in organizacije Ljudske tehnike. »Putnikove« poslovalnice ne bodo skrbele samo za prodajo voznih listkov in za sobe v letoviščih, marveč še prav posebno za organizacijo izletov, ki se jih bodo udeleževali člani kmečkih delovnih zadrug. Takoj, ko bodo kmetje končali dela na polju, bodo začele »Putnikove« poslovalnice organizirati izlete za člane kmečkih delovnih zadrug. Zagrebški velesejem si bodo ogledale tri skupine srbskih zadružnikov. Potem pa pojde v Opatijo in Split na izlet okrog 3000 zadružnikov iz Srbije.

Negotin je dobil vodovod. Negotinu je že odnekdaj primanjkovala pitna voda. Že leta 1887 so prebivalci sklenili napeljati vodo s hriba blizu mesta, pa niso imeli denarja. Pomagali so si z loterijo in čez dobro leto je bil vodovod zgrajen. Imeli so ga do prve svetovne vojne, potlej pa so popokale cevi. Bil je privatna lastnina in Negotin je ostal brez vode. Šele po osvoboditvi so prebivalci znova sprožili vprašanje vodovoda. Prijeli so za delo in do konca leta bo Negotin zopet preskrbljen z dobro pitno vodo.

Za Njegošev spomenik bo natečaj znova razpisan. Žirija odbora za proslavo stoletnice Njegoševe smrti je pregledala tri idejne skice za Njegošev spomenik na Cetinju in sklenila, da prva in tretja nagrada ne bosta podeljeni, drugo pa je dobil kipar Vanja Radauš. Idejni skici Lojzeta Dolinarja in Vojina Bakića bosta odkupljeni za Njegošev muzej. Za Njegošev spomenik pa bo znova razpisan natečaj, ker nobena idejna skica ne pride v poštev, da bi po njej umetnik izklesal spomenik.

Novosadski trg bogato založen s sadjem in sočivjem. Zadnje dni je novosadski trg bogato založen s sadjem in sočivjem. Paprike bi zadostovalo dva in pol vagona, na trg pa so jo pripeljali 11 vagonov. Krompirja bi bilo dovolj 6 vagonov, na trgu pa ga je bilo 13 vagonov. Tudi sadja je na trgu mnogo preveč. Vzlic temu pa cene še niso dovolj padle. Zanimivo je, da prodajajo grozdje po 50 din, kadar ni na trgu konkurence, sicer pa takoj znižajo ceno na 45 in celo na 35 din.

Struga bo imela umetniško galerijo. Struga, lep turistični kraj ob Ohridskem jezeru, bo kmalu dobila stalno galerijo slik. Nameščena bo v hiši makedonskega likovnega umetnika Vangela Kocomana, ki je podaril za ureditev galerije 30 svojih in del najbolj znanih jugoslovanskih slikarjev. Struga bo dobila tudi etnografski muzej, biološkega pa je imela že prej.

Če si ravnatelji sami določajo plače. Glavna uprava za trgovino Srbije je zvedela, da v mestnem podjetju za odkup v Zaječaru ni vse v redu. Ker so imeli ravnatelj in njegovi pomočniki slabo vest, so si razdelili spremenljivi del plač za julij ponoči, za zaklenjenimi vrati ravnateljeve pisarne. Sebi so seveda odmerili največ. Ravnatelj, predstojnik trgovskega sektorja, šef računovodstva in kreditni komercialist so si razdelili 75.476 din, za 16 delavcev pa so pustili nekaj nad 42.000 din. Prvi štirje so dobili vsak nad 16 tisoč dinarjev, ostali uslužbenci pa povprečno po 2.642 din. Kako bodo delili spremenljivi del plače prihodnjič, bo pa odločila oblast, ki jim je takoj stopila na prste.

V središču Banije grade velik dom kulture. Blizu Kulpe ob potoku Petrinjčici je kraj, ki ga je kot trdnjavo zgradil Hasan paša leta 1592. Od ondod so Turki zaman skušali prodreti proti Sisku in Zagrebu. Petrinja, kakor se ta kraj imenuje, je bila v središču Banije pogosto cilj mnogih osvajanj. Njeni gospodarji so bili tudi Francozi. Za mesto je bila razglašena leta 1871. Zdaj ima Petrinja učiteljišče. V njej je tudi znana tovarna mesnih izdelkov Gavrilović. Za kulturnoprosvetno delo pa je bila na razpolago samo baraka in delno kinematografska dvorana. Zdaj pa so prebivalci sklenili zgraditi velik dom kulture. Frontovci in mladinci so zavihali rokave in delali prostovoljno že 8000 ur. Precej denarja je dala ljudska oblast, dva milijona pa so prispevale množične organizacije. Do jeseni bo dom dograjen. V njem bo dvorana za kino in gledališke predstave ter prostori za čitalnico in knjižnico.

Zakaj v Zagrebu primanjkuje mesa? Preskrba Zagreba z mesom je zadnje tedne znatno slabša kakor je bila prej. Dne 17. julija so prodali v mestu nad 25 vagonov mesa, 17 avgusta pa samo 17 vagonov. Zato stoje pred mesnicami v zgodnjih urah dolge vrste gospodinj. Krivo je odkupno omrežje, ki se izgovarja, da kmetje ne priženo dovolj živine na sejme in da je na podeželju preveč raznih odkupovalcev, ki kar tekmujejo med seboj, kdo bo kupil več živine in kdo bo najbolje plačal. V Svetu za preskrbo so prepričani, da bi se stanje znatno zboljšalo, če bi določili najvišje cene, po katerih bi smeli prodajati meso v nadrobni prodaji. Podjetja bi začela obratovati z zgubo, toda to bi neogibno povzročilo pocenitev živine na sejmu. Podjetja namreč ne bi mogla, niti smela, še naprej delati z zgubo, kmetje pa bi prodajali živino ceneje, ker ne bi bilo kupcev.

Pismo iz istrskega okrožja

Podobno je tudi v drugih podjetjih. To pa ni po volji reakciji, od kominformovcev pa do CLN v Trstu in Italiji. Po svojih hlapcih v coni B so hoteli prav ob tej priložnosti napraviti v okrožju zmešnjavo. Toda slabo so uspeli. Zavest in budnost ljudstva jih je onemogočila. Zelo značilen je primer v Sečovljah pri solinarjih. Tam zaslužijo delavci, ki prenašajo sol in so plačani od kilograma, tudi okrog 30 tisoč dinarjev. No, pred dobrimi štirinajstimi dnevi je neki italijanski list pisal, da solinarji v Sečovljah stavkajo. Pa ni bilo res. Hujskači iz Italije so se le domenili s svojimi v Sečovljah za stavko. Ker so bili prepričani, da bodo pajdaši obljubo izpolnili, pa so v listih vest kar priobčili. No, pa je nekaj teh pajdašev kar nadaljevalo s svojim protiljudskim delom in so za hip res med delavce vnesli zmedo in jih shujskali za zahtevo po večjih plačah. Toda to je trajalo le nekaj ur. Delavci so namreč uvideli, da res ne morejo zahtevati večjih plač, videli so, da mora za hujskanjem nekaterih biti nekaj drugega. Pa so si ogledali te hujskače. Pet ali šest jih je bilo, bivših fašistov, ki so že za svoje fašistične grehe po vojni prestajali kazen, pa so hoteli s svojim zločinstvom še kar nadaljevati in hujskati ljudi. Delavci sami so jih vrgli iz podjetja in zahtevajo, da se jih kaznuje.

Pripomnil bi še to, da se mnogi delavci, ki so delali v Trstu, vračajo, ker je doma, v jugoslovanski coni dovolj dela. Pa še to, da bodo delavski sveti sedaj začeli reševati pritožbe zaradi razporeditve v plačilne razrede in zaradi plač.

Kako pa so kmetje sprejeli novi finančni sistem? Navdušeni so nad prostim trgovanjem, vsak pridelek prav lahko po zelo ugodnih cenah prodajo na trgu. Za njih pa je gotovo to, da bodo morali povečati svoje pridelke in k temu jih bo pripravil prav novi finančni sistem. Več bodo morali dati na trg, kar pa bo po vsej verjetnosti povzročilo, da se bodo kmetijski predmeti pocenili. V primeri z jugoslovanskimi trgi so namreč nekoliko dražji. Na ta način jim bo mogoče tudi več izvažati tako v Jugoslavijo kot tudi v tujino.

Oblast bo kmetijstvu pomagala med drugim tudi z rigolanjem večjih površin za obnovo vinogradov. Prav tako dobe delovne zadruge za prehrambene predmete, prodane pooblaščenim odkupnim podjetjem bone za 30% prodajne vrednosti, s katerimi imajo pri nakupu 65% popusta. Obdelovalne zadruge, ki imajo tržne viške kmetijskih pridelkov, pa bodo uživale pomoč s tem, da bodo imele pri nakupu prehrambenih predmetov 65% popusta.

V zadrugah je zelo živo zanimanje za novi finančni sistem, zadružniki že razpravljajo, kaj bodo še sejali in sadili, da bodo čim več pridelkov poslali na trg, in kaj bi se dalo izvoziti, da bi si dobili deviz. Z njimi bi si kupili strojev, umetnega gnojila, žvepla itd. Snuje se tudi zadružna trgovska agencija, po kateri bodo izvažali in uvažali.

Kako pa je po trgovinah, kakšne so cene? Sedaj ni več vrst, kar lepo v miru lahko kupiš. V začetku je bil precejšen naval. Ko pa so ljudje videli, da blaga ni zmanjkalo, da ga vsak dan lahko dobiš, pa so se unesli. Sovražniki onstran meje so tudi v trgovini hoteli napraviti zdraho. Med ljudmi so razširili na primer, da bo zmanjkalo olja. Pa so se nagnetli pred trgovinami ljudje v dolgih repih. Toda olja ni zmanjkalo in sedaj že teže nasedejo takim lažem. Sicer so v teh dneh v dveh krajih zopet sovražniki vrgli parolo, da zmanjkuje moke, toda ni bilo kakega posebnega uspeha. Tudi tu bodo morali odnehati.

Bazeni solin v Sičolah

Če primerjamo s prejšnjim stanjem, moramo reči, da pojedo v Istrskem okrožju sedaj več pekovskega kruha kot so ga pred temi ukrepi. Nakup moke pa je manjši, in to za toliko, da se na splošno porabi sedaj precej manj moke kot pa se je je poprej, ko je bila na karte.

O kmetijskih pridelkih smo že govorili. So nekoliko dražji kot po ostali naši domovini, cene industrijskih izdelkov pa so približno enake. Najvažnejši prehrambeni predmeti so poceni. Mast je po 230 din, olje prav tako, isto ceno ima sladkor, meso je po 180, beli kruh po 34, riž po 200 in kava po 1.400 din. Posebno pa so ljudje zadovoljni, ker ni več kart, s katerimi je povezanih toliko sitnosti, s tem pa se je zmanjšal aparat, ki se je ukvarjal s kartami.

Da sem popolnoma odkrit, moram priznati, da s takšno prosto trgovino niso vsi zadovoljni. Mislim na razne poslovodje po trgovinah kmetijskih zadrug. Kar ne morejo se navaditi, da bi sami skrbeli za trgovino, še vedno čakajo, kaj bodo dobili iz Kopra oziroma iz Buj. Kar ne gre jim, da bi sami šli v veleblagovnico, izbrali blago, ga čimprej spravili v svojo trgovino. Tu bo res še treba nekoliko vaje, toda v novem sistemu jih bo življenje kmalu izučilo.

So pa tudi znali nekateri špekulanti trgovino izkoristiti. Tako se je sladkor na prostem trgu pocenil, sladoled pa je pri tem poskočil kar na 30 din. Pa še tudi drugje so takšni špekulanti, ki so tale čas hoteli izkoristiti v svojo korist. Toda tudi te bomo izučili.

Najemnina za stanovanja je določena. Stanovanja so razdeljena v tri skupine, najemnine pa so od 400 do nad 2.000 din na mesec. Ker pa so mnoge hiše v zelo slabem stanju, mislimo, da bi bilo prav, če bi se del najemnine stekal v poseben fond, iz katerega bi se potem krila večja popravila, ostali del pa bi hišni lastniki porabili za manjša popravila.

Naj pred zaključkom omenim še nekaj drobnih stvari. Letos je bilo letoviščarjev precej več v istrskem okrožju ko lani. Prišlo je tudi precej več tujcev. Vsi hoteli so polni, treba bo misliti na nove, ki bodo lahko sprejeli še več gostov.

Gotovo je ena zelo važnih novic ta, da je danes začel s poskusnimi oddajami nov koprski radijski oddajnik. Doslej je imel 0.700 kilovatov, sedanji pa ima 6 kilovatov. Petnajstega septembra bo začel z rednimi oddajami.

Dan za dnem odvažajo s kamioni, pa tudi več ladij je že odpeljalo železo velike ladje Rex. Kar je bilo ladje nad gladino, je v glavnem že odpeljano ali pa je na obali, ena tretjina pa je je še v morju. Toda neprestano vlačijo na obalo velike kose železa iz tega našega velikega »železnega rudnika«.

V istrskem okrožju se sedaj pripravljamo tudi na praznovanje 8. sept., dneva vstaje istrskega ljudstva. Odkrili bo več spominskih plošč padlim borcem in žrtvam fašizma, svojcem padlih pa bodo prejeli spominske listine. V Kopru pa se tudi pripravljajo na proslavo 400-letnice slovenske knjige.

Tako je v teh dneh v našem istrskem okrožju.

C. N.

MLADINSKO PLAVALNO TEKMOVANJE ITALIJA : JUGOSLAVIJA

ZMAGALA JE JUGOSLAVIJA z 62:58

Levante, 3. septembra. Včeraj se je začelo pred 3.000 gledalci v kraju Levante pri Genovi plavalno srečanje med mladinskima reprezentancama Italije in Jugoslavije. Po prvem dnevu vodi Italija z 32:28.

Rezultati. 400m prosto — mladinci: Sadmo Aldo 4:56.9, Romani Angelo 5:08.2, Matulič (J) 5:12.8, Silovič (J) 5:12.9.

100 m prosto — mladinke: Balbini 1:13.3, Parodi 1:15.5, Kalčič (J) 1:15.5, Mardešič (J) 1:15.8.

200 m prsno — mladinci: Baje (J) 2:53.4, Silovič II. (J) 2:57.2, Bergamini (Italija) 3:01.4, Bissoccoli 3:02.2.

100 m hrbtno — mladinke: Majcen (J) 1:25.01, Basta (J) 1:25.6, Bartoluzzi 1:29.3, Stefani 1:30.8.

Štafeto 4 x 100 m so naše predstavnice izgubile. Italijanke so zmagale s 5.02.8, Jugoslavija 5:09.5.

Pri skokih mladincev (3 m) je zanesljivo zmagal italijanski mladinec Lamberto, ki je dobil 182,71 točke. Drugi je bil Jugoslovan Porenta 137.70 točke, tretji Lurdi (Italija) 156,81, četrti Dobrin (Jugoslavija) 136,57.

V waterpolu so jugoslovanski mladinci zmagali s 4:1 (3:1).

Naša mladinska plavalna reprezentanca je prispela v Sestri Levante 1. septembra ob 21. uri po 27-urni naporni vožnji. Mladinci so bili zelo utrujeni, ker so morali stati del vožnje med Benetkami in Milanom.

Sestri Levante, 4. septembra: Včeraj se je nadaljeval dvoboj v plavanju, waterpolu in skokih med mladinskima reprezentancama Jugoslavije in Italije.

Jugoslovani so bili boljši v plavanju in waterpolu, Italijani pa v skokih.

Končno razmerje točk v plavanju moških in žensk je 62 : 58 za Jugoslavijo. V waterpolu so naši mladinci dobili kot zmagovalci 10 točk, Italijani pa 6. V skokih so bili Italijani boljši in so dosegli razmerje točk 26 : 18. Včerajšnji rezultati so:

400 m prosto, ženske: 1. Mardešič (J) 6:00,1, 2. Armannati (I) 6:04,5, 3. Parodi (I) 6:05,2, 4. Bilič (J) 6:12,6. Izven konkurence je plavala Glavanič (J) 6:08,3.

100 m hrbtno mladinci: 1. Arnini (I) 1:13,4, 2. Silovič Vlado (J) 1:17,0, 3. Kostič (J) 1:18,4.

100 m prosto mladinci: 1. Buonocori (I) 2. Brankovič (J), 3. Mihajlov (J) in 4. Samoi Edo (I). Čas ni omenjen zato, ker se niso štoparice ujemale.

200 m prsno mladinke: Lavrenčič (J) 3:07,1, 2. Jeričevič (J) 3:10,5, 3. Castagnetti (I) 3:18,2. Izven konkurence je plavala Babič (J) s časom 3:17,8.

4 krat 100 m prosto mladinci: Jugoslavija (Frankovič, Mance, Mihajlov, Silovič) 4:12,5, 2. Italija 4:17,5.

Skoki — 3 metrska deska, mladinke: 1. Conter Laura (I) 113,41, 2. Levati Maria Luisa (I) 109, 3. Majer Cirila (J) 95,67, 4. Murava Majda (J) 92,40.

Moški 10 metrski stolp: Dobrin (J) 137,64, 2. Prati (I) 130,94, 3. Mario (I) 127,87, 4. Sink (J) 116,41.

Ženske — stolp: Levati (I) 63,20, 2. Murava (J) 51,95, 3. Keber (J) 50,47, 4. Conter (I) 48,56.

Waterpolo: Rezultat včerajšnje tekme je bil 7 : 1 (1 : 0) za Jugoslavijo. Sodil je francoski sodnik, ki se je slabo izkazal, ker je dovolil zelo surovo igro Italijanov, tako da so mu tudi občinstvo in funkcionarji zamerili njegovo pristranost.

Šahovski dvoboj Jugoslavija : Zah. Nemčija

Krefeld, 3. septembra

V Krefeldu v Zahodni Nemčiji se je začel včeraj dvokrožni dvoboj na desetih deskah med šahovsko reprezentanco Jugoslavije in Zahodne Nemčije. Po peturni borbi vodi Jugoslavija v I. kolu s 5:3, dve partiji pa sta prekinjeni. Jugoslovanski igralci so imeli bele figure na neparnih deskah. Tehnični rezultati:

Gligorić : Unzicker remi. Igrala sta špansko partijo. Beli je spravil nasprotnika v skoraj izgubljeni položaj. Pozneje je dovolil napačno menjavo kraljice in izgubil prednost.

Bogoljubov : Matanović remi. Niemcovičeva indijska obramba. Črni je izenačil nekje okrog 20. poteze in že tedaj prišel v končnico, ki je trajala še 20 potez, nakar se je igra končala neodločeno.

Pirc : Pfeiffer 1:0. Igrala sta ortodoksno staro fianketno varianto ortodoksne obrambe. Beli ni igral najostreje, vendar je kljub temu dosegel prednost. V težkem položaju je črni napravil napako, ko je spregledal kombinacijo, zaradi katere je izgubil kmeta.

Kieninger : dr. Trifunović remi. Igrana je bila španska partija. Beli je imel pobudo. Črni se je dobro branil, nakar je bila partija prekinjena v izenačeni poziciji s trdnjavami in različnimi tekači. Tik pred nadaljevanjem sta se igralca sporazumela za remi.

Puc : dr. Träger prekinjeno. Igrala sta francosko partijo. Beli je ob otvoritvi dosegel neznatno prednost in imel pobudo. Ker je igral napad na kraljevem krilu, je malo oslabil svoj položaj. Puc bo lahko zadovoljen, če mu bo uspelo remizirati.

Teschner : Rabar remi. Igrala sta sicilijanko. Črni je prišel v težak položaj, ker je slabo otvoril. Pozneje se je dobro branil in izenačil, tako da se je partija končala neodločeno.

Milič : dr. Lange 1:0. Igrala sta Caro-Kan partijo. Beli je dosegel boljši položaj ob otvoritvi. Ko je pozneje spregledal dobro potezo, je prednost izgubil. V trdnjavski končnici je črnemu uspelo pravilno odgovoriti na vse poteze nasprotnika, ki je izgubil kmeta. Beli je nato z lahkoto zmagal.

Heinecke : Nedeljković prekinjeno. — Igrala sta kraljevsko indijsko obrambo. Črni je dosegel prednost že ob otvoritvi in prišel do močnega napada. V napadu je osvojil kvaliteto, vendar je slabo nadaljeval, tako da se je nasprotnik utrdil. Nedeljković ima še vedno kvaliteto več in precej upanja na zmago.

Ivkov : Niphaus 0:1. Igrala sta zaprto varianto sicilijanke. Beli je imel ob otvoritvi pobudo, vendar je v želji, da bi napadel, žrtvoval dva kmeta. Niphaus je z dvema kmetoma več zmagal.

Brandenberg : Fuderer 0:1. Igrala sta kraljevsko indijsko obrambo. Prišlo je do ostre pozicije, v kateri je imel beli upanje na damskem, črni pa na kraljevem krilu. Črni je prej prišel v napad, prodrl v nasprotnikov tabor, osvojil damo, nakar se je Nemec vdal.

ŽENSKO PRVENSTVO SLOVENIJE

Danes prične v Ljubljani žensko prvenstvo Slovenije za leto 1951. Sodelovale bodo: lanski prvakinji Majda Kokolj (Krim) in Lojzka Pongrac (Celje), Tončka Bajec (ŠK Triglav), Boža Osterc (Krim), Nuša Homec, prof. Breda Požar-Korenova, Henrieta Arih (vse ŠK Branik), Erna Smole (Krim), Manca Korban (ŠK Triglav) in Stanovnikova (LUŠK). Začetek prvenstva bo vsak dan ob 15.30. uri v prostorih ŠK Triglava na Miklošičevi cesti. Vodila ga bosta Božidar Makše in Ciril Špindler.

Spet množično nagradno tekmovanje v streljanju

V nedeljo, dne 9. septembra, priredi Mestni odbor SZS v počastitev 10-letnice JA množično nagradno streljanje, ki bo na strelišču ob Dolenjski cesti od 9. do 15. ure. Streljalo se bo iz poljubnega položaja na 300 m. Serija ima 5 strelov. Vsak bo lahko izstrelil tudi več serij, če se pri prvem poskusu ne bo dobro odrezal. Prireditelj je razpisal 7 denarnih nagrad. Pravico do udeležbe imajo vsi, razen onih članov Strelske zveze, ki so že tekmovali na republiškem ali zveznem prvenstvu. Prijave bodo sprejemali vsako popoldne na strelišču in celo v nedeljo med tekmovanjem.

Po končanem tekmovanju bo zabava v ljudski restavraciji na Miklošičevi cesti, kjer bo tudi razdelitev nagrad. Na zabavi bo pripravljeno strelišče za streljanje z zračno puško. Tudi to streljanje bo nagradno — za klobase in buteljke. Vabljeni vsi Ljubljančani. Člani ZB preizkusite, če ste še v formi.

KOŠARKA
JEDINSTVO : EGYSEK 49:46

MLADINSKA TEKMA BSK : HAJDUK PREKINJENA

Polfinalna nogometna tekma za državno prvenstvo mladincev med BSK in »Hajdukom« je bila prekinjena v 25. minuti drugega polčasa pri stanju 2:0 (1:0) za BSK zaradi začetka mednarodne nogometne tekme Jugoslavija : Švedska.

Najboljši rezultat v kopju

Lindesberg, 3. septembra. — Šved O. Berglund je vrgel kopje 75.25 m in s tem dosegel najboljši letošnji rezultat na svetu. Razen tega ga je isti dan vrgel večkrat nad 72 m.

KRATKE VESTI

ZAGREB. — V drugem kolu mladinskega nogometnega prvenstva države je »Dinamo« premagal »Sarajevo« s 4:1 (1:1).

PARIS. — Na cestni dirki, dolgi 251 kilometrov je med francoskimi profesionalci zmagal Barbotin pred Bobetom in drugimi z dirke »Tour de France« znanimi kolesarji.

STUTTGART: 2. sept. Zahodnonemška atletska reprezentanca je premagala Italijo s 115.5 točke : 83.5 točke in ne italijanska nemško, kot smo včeraj pomotoma poročali.

MONS (Belgija). Na mednarodnem kolesarskem kriteriju (95 km) je zmagal Luxemburžan Diderich pred Belgijcem Derickom in Italijanom Gino Bartalijem.

TRELEBORG. — Na gostovanju francoskih atletov so bili doseženi tile najboljši rezultati: 100 m: Broid 10.6, 1500 m: Mimun 4:01.6, 110 m zapreke: Eloi 15.8, krogla: Nilson (Švedska) 14.49.

S tekme Jugoslavija : Švedska

Švedski vratar Berkstrem je ubranil strel Ognjanova

Rezultati žrebanja srečk srečolova podjetja NA-M

V srečolovu »NAMA« je bilo izžrebanih 288 dobitkov v vrednosti 250.000 din

Dne 1. septembra je bilo pri »NAMA« žrebanje srečk srečolova, ki ga je to podjetje priredilo v mesecu avgustu, da bi pritegnilo čim več kupcev. Vsak kupec je namreč v tem mesecu prejel poseben kontrolni kupon, ki je veljal kot srečka. Akcija je uspela, saj je avgusta namesto običajnih 50 milijonov din izkazalo podjetje nad 104 milijone din prometa. Od tega je bilo nekaj nad 28 milijonov vplačanih v gotovini, ostalo pa večinoma v industrijskih bonih, kar pomeni, da so bili kupci v glavnem delavci in nameščenci. Vseh kupcev je bilo skoraj 140.000. Od njih jih je bilo za dobitke izžrebanih 288. Spalnico prejme lastnik kontrolnega kupona št. 11.753, ser. 102, kuhinjsko opremo št. 7779, ser. 105, moško kolo št. 19.901, ser. 103, 6 m tekačev št. 9213, ser. 103, svileno odejo št. 25.446, ser. 106, moško obleko št. 8536, ser. 104 itd. Skupna vrednost vseh dobitkov znaša okrog 250.000 din. Izžrebanci naj se javijo direkciji »NAMA«, Wolfova ulica 1, najpozneje do 30. septembra. Dobitki, ki ne bi bili prevzeti do tega roka, bodo zapadli v korist sklada podjetja.

V celoti so bile izžrebane naslednje srečke, oziroma kontrolni kuponi:

Serija 100: srečke št. 143 848 2441 2815 3261 3447 3978 4360 4619 6112 6153 6171 6574 7313 8181 8361 8330 8614 9552 9630 9703.

Serija 101. srečke štev. 514 797 1111 1908 2012 2962 3015 3902 5693 6168 7449 7712 9846 10698 10961 12142 12973 13437.

Serija 102. srečke štev. 422 583 873 1240 1634 1635 2214 2436 2584 3014 3692 4273 5460 6170 6194 6384 6467 6498 6627 6672 6807 6999 7328 7942 7944 8479 8497 8565 8913 9153 9731 9913 10057 10360 10490 10551 10636 10676 11601 11746 11753 11847 11937 12314 12315 13144 13284 13866 13991 14073 14495 15339 16079 17685 18419 18516 19464.

Serija 103: srečke štev. 153, 457, 680, 912 987 995 1406 1709 2306 2571 3517 7670 8200 8552 8726 9213 19105 19304 19385 19682 19683 19901 24328.

Serija 104: srečke štev. 139 1007 1322 3843 4819 4833 7189 7339 7480 7696 7861 7984 8223 8536 9010 9087 10346 10418 10763 11217 11606 12419 13121 13621 13961 14702 14703 15060 16310 16368 16738 16910 17006 17576 19065 19191 19783 20106 23050 23450 23467 24676 24779 24897 25242 25308 23348 26944 27183 27968 29087.

Serija 105: srečke štev. 131 159 780 1088 2211 2216 2705 3378 3383 3828 4485 5765 6140 6423 6622 6632 7287 7779 8017 8317 8897 9117 9351 9717 9727 10047 10081 10592 10642 11359 12164 12436 12635 12867 13766 14047 14801 16405 16798 17734 18376 18735 18930 19311 19787 20907 21571 22188 22635 24092 24094 24166 24911 26131 26228 26330 26421 26506 26630 27967 28185 28571 28962 29026 29092 29546 29646 30096 30214 31938 32073 32387 32457 32786 32914 33063 33532 33543 34240 34889.

Serija 106: srečke štev. 390 669 682 1185 1390 1484 2272 2874 3348 3872 4184 4203 6222 6721 9075 11246 11698 11865 11939 12731 13010 13070 13279 13830 14068 14069 22117 25295 25446 25881 26226 26414 26823 26992 26993 27060 28612 29636 29913.

Končno bo zdravstveni dom v Škofji Loki dograjen

Pred tremi leti so se ljudje v Škofji Loki in okolici močno razveselili, ko so zvedeli in videli, da so začeli graditi zdravstveni dom. V Škofji Loki je glede zdravstvene pomoči zelo slabo. Petdeset do šestdeset ljudi vsak dan čaka v ordinaciji zdravnice dr. Brašnikove, da pridejo na vrsto, veliko pa jih odide, ne da bi kaj opravili. Ker je Škofja Loka že kar precejšnje industrijsko mesto in je vsak dan večje, so razmere glede zdravstva nemogoče. Pa tudi zidava zdravstvenega doma se je zavlekla, tako da Ločani ne verjamejo, da bo kdaj dograjen. Dom stoji že skoraj drugo leto pod streho in ni čudno, da ljudje tako mislijo. V dom je Svet za zdravstvo LRS vložil že okrog 8 milijonov in so doslej bile precejšnje težave zaradi pomanjkanja delovne sile. Zdaj dom dokončujejo delavci Megrada. Kaže, da bo dom prihodnji mesec gotov in se bosta vanj vselili splošna ambulanta in zobna klinika. V domu bo tudi 12 do 14 posetlj za lažje bolnike.

Z dograditvijo zdravstvenega doma bo Škofja Loka dobila moderno in potrebno zdravstveno ustanovo. M.

Preberite tudi tole:

OBIŠČITE OKRAJNO GOSPODARSKO RAZSTAVO V POLJČANAH

Odprta je dnevno od 7—18. Člani sindikalnih, športnih in planinskih organizacij iz okolice Celja in Maribora! Poslužite se skupinske vožnje, za katere sprejemata prijave Putnik Celje in Maribor. Vožnja v obe smeri z vračunano razstavno vstopnico iz Maribora 70 din, iz Celja pa 78 din na osebo. 481-a

Čebelarji ljubljanske družine naj do 6. septembra (med 8—10) prijavijo v čebelarni potrebo sladkorja za zimsko krmljenje čebel. 490-n

Pevski zbor Glasbene Matice prične z vajami za koncertno sezono 1951/52 danes 4. septembra ob 20 v Lajovčevi dvorani v poslopju Akademije za glasbo v Gosposki ulici. Vabimo res dobre pevce in pevke, ki imajo veselje in voljo za resno zborovsko glasbo. 493-n

Na razstavišču okrajne gospodarske razstave v Poljčanah: 5. septembra ob 15 SKUD Sl. Bistrica »Veseli program«. Razstavni prostor. — 5. septembra ob 17.20 kino Poljčane: »S čredami čez kontinent«. Dom kulture. — 6. septembra ob 15 kino Poljčane: »S čredami čez kontinent«, Dom kulture. — 6. septembra ob 10 SKUD Celje, Drama: »Rokovnjači«, Dom kulture. 492-n

Glasbena šola Šiška - Bežigrad, Gasilska c. 17, sprejema prošnje za sprejemni izpit novih gojencev za šolsko leto 1951/52 do 7. septembra. Tiskovine se dobe v pisarni in morajo biti kolkovane s kolkom za 10 din. Sprejemni izpiti bodo 7., 8. in 10. septembra od 10—12 in od 16—18. Vpisi starih in novih učencev bodo 11., 12. in 13. septembra. Kot potrdilo, da je učenec sprejet na našo šolo, prejme kontrolno knjižico. Podrobna navodila se dobe v šoli. 489-n

OKRAJNI ODBOR ZB NOV

z ostalimi organizacijami, priredi 15. in 16. septembra velik partizanski tabor, združen s proslavama: 4. obletnice priključitve Slovenskega Primorja k FLRJ in 8. obletnice ustanovitve XIX. SNOUB »Srečka Kosovela« v Štanjalu na Krasu, na mestu, kjer je bila brigada ustanovljena. Spored bo obsegal: 15. septembra velik vojaški manever, govori, bogat kulturni program, nastopi pevskih zborov, srečolov, fizkulturne in zabavne točke. Vabimo vse borce in oficirje Kosovelove brigade, aktiviste in sodelavce ter ostale, da se udeleže velike proslave v počastitev obeh slavnih obletnic. Ugodne zveze z vlakom. — Pripravljalni odbor pri OOZB NOV — Sežana. 471-a

OKRAJNI ODBOR ZVEZE BORCEV NOV SLOVENIJE V GORICI

poziva vse borce in obveščevalce VOS, VDV in II. brigade KNOJ iz Primorske in Gorenjske, da pošljejo najkasneje do 8. septembra letos svoje naslove na: Glavni odbor Zveze borcev NOV Slovenije, »Zbor II. brigade«, Ljubljana, poštni predal 186. Hkrati vabimo vse borce in funkcionarje omenjenih enot, da se udeleže zbora teh enot, ki bo za Primorsko in Gorenjsko dne 16. septembra 1951 v Novi Gorici, skupno s proslavo četrte obletnice priključitve Primorske k Jugoslaviji. 468-a

»Nogomet«, nov športni tednik! Obveščamo vse nogometne klube, sekcije, člane upravnih odborov, sodnike, nogometaše in prijatelje nogometa, da začne 5. septembra izhajati nov športni časopis »Nogomet«, ki bo na štirih straneh velikega formata v dvobarvnem tisku obravnaval vse zanimivosti in dogodke iz slovenskega in jugoslovanskega nogometnega življenja. Nogomet bo izhajal namesto Nogometnega vestnika enkrat tedensko kot glasilo NZS. S svojo pestro vsebino, zanimivimi slikami in reportažami o naših klubih in igralcih bo Nogomet zajel najširše množice športnikov. Nogomet bo v prodaji v Ljubljani vsako sredo dopoldne, izven Ljubljane pa ob četrtkih v dopoldanskih urah. Z ozirom na povečani format časopisa se bo cena neznatno zvišala na din 8 za številko. Mesečna naročnina bo din 30, četrtletna din 120. — Starim naročnikom Nogometnega vestnika bomo Nogomet redno pošiljali kot doslej Nogometni vestnik. Nove naročnike sprejema Uprava Nogometa, Ljubljana, Likozarjeva ulica. Nogomet bo imel velik krog dopisnikov. Vsi dopisi, objavljeni v časopisu, bodo honorirani. 2920-n

Uradi in ustanove razglašajo

NAVODILO
za vpis v Akademijo upodabljajočih umetnosti v Ljubljani v šolskem letu 1951/52.

Obveščamo, da bo prijavljanje kandidatov za sprejemni izpit za pripravljalni odnosno I. letnik od 24. do vključno 28. septembra 1951. Kandidati morajo vložiti prošnjo na posebni tiskovini, ki jo dobe v tajništvu. Prošnja mora biti kolkovana z 10 din. Obenem s prošnjo je treba predložiti: izčrpen življenjepis, ki naj vsebuje tudi podrobne navedbe o socialnem poreklu, izpričevalo o opravljenem višjem tečajnem izpitu in nekaj lastnih del v dokaz osnovne strokovne usposobljenosti in nadarjenosti, na podlagi katerih bodo pripuščeni k izpitu. V poštev prihajajo predvsem risbe človeške glave in telesa po naravi za slikarje, za kiparje isto modelirano v glini ali drugem materialu. Kandidati morajo imeti dovršeno srednjo šolo ali tej odgovarjajočo strokovno šolo. Imena kandidatov pripuščenih k sprejemnemu izpitu bodo objavljena na razglasni deski v veži akademije dne 29. septembra od 14. ure dalje. Sprejemni izpit bo trajal od 1. oktobra do vključno 5. oktobra vsak dan od 8. do 12. in 14. do 17. ure. Opozarjamo kandidate, ki bodo pripuščeni k izpitu, da prineso s seboj vse potrebno orodje za delo. Slikarji rišejo pri izpitu po naravi glave, oblečene figure in predmete v perspektivi ter prosto kompozicijo; kiparji pa modelirajo glave po naravi, izvedejo relief po mavčnem odlitku in rišejo predmete v perspektivi. Rezultat izpita bo objavljen na deski 6. oktobra t. l. Redno vpisovanje za vse letnike bo od 1. do vključno 13. oktobra t. l. Novinci morajo predložiti za vpis potrdilo o vpisu v volilni imenik, potrdilo o imatrikulaciji, 4 fotografije, 3 kolke pa 10 din. — ostali slušatelji pa indekse in legitimacije. Vsi skupaj pa izpolnjene 3 statistične liste, ki jih dobe v tajništvu. Predvidoma bodo odprte tudi naslednje specialne šole: 1. Specialna šola za slikarstvo in kompozicijo prof. Gojmira Antona Kosa. — 2. Specialna šola za slikarstvo prof. Gabriela Stupica. — 3. Specialna šola za grafiko prof. Božidarja Jakca. 4. Specialna šola za zidno slikarstvo prof. Slavka Pengova. — 5. Specialna šola za kiparstvo prof. Frančiška Smerduja. — 6. Specialna šola za kiparstvo mojstra Kalina Borisa. — Pravico za vpis v specialne šole imajo absolventi splošnih oddelkov akademij upodabljajočih umetnosti, če jih sprejme akademski svet. Kandidati naj do 7. oktobra predlože svoja najboljša dela in dokumente. Redni pouk za višje letnike se prične 8. oktobra, za pripravljalni letnik 15. oktobra 1951. — Rektorat Akademije upodabljajočih umetnosti v Ljubljani. 483-a

Uprava Repub. kobilarne Turnišče pri Ptuju sporoča, da bo 11. septembra ob 8 zjutraj prodala na javni licitaciji več mladih in starejših toplokrvnih konj. Interesenti naj se zglasijo tega dne na Turnišču. 491-n

USNJARSKI TEHNIKUM DOMŽALE

Za I. letnik 1951/52 je še nekaj prostih mest. Prijave sprejemamo do 8. septembra 1951. Pogoj za sprejem je uspešno opravljena nižja gimnazija s sprejemnim izpitom. Vsa navodila dobite pri upravi. Za one, ki letos še niso delali sprejemnega izpita, bo ta 12. septembra 1951 dopoldne. Šolanje je štiriletno, stanovanje je v internatu. Uprava. 485-a

OBVESTILO

Ljubljana, 3. septembra 1951.

Mestno podjetje SNAGA reorganizira pobiranje smeti v širšem centru mesta, ki obsega vse ulice od železniškega prelaza na Tyrševi cesti ob železniški progi do Tobačne ulice, Aškerčeva, Cojzov graben, čez Šentjakobski most čez Prule do Gruberjevega prekopa, do Dolenjskega mosta, Za Gradom, na Domobransko cesto, po Poljanski cesti do Ambroževega trga, čez most po Škofji in Šentpeterski do Jegličeve, po Smartinski do Masarykove in nazaj na Tyrševo cesto. Zgoraj označene ulice so zunanja meja centra mesta, v katerem se bodo pobirale smeti počenši s 5. septembrom od 20. ure naprej. Stanovalce hiš prosimo, da postavijo svoje zaboje s smetmi ob 20. uri zvečer pred hišo. **Smeti se bodo pobirale v ponedeljkih, sredah in petkih.**

1. V hišah in ulicah, katerim so meje: Tyrševa cesta, Selenburgova, Gradišče, Gorupova, Aškerčeva, Tobačna do proge in nazaj do Tyrševe.

2. Miklošičeva cesta, Sv. Petra cesta do Jegličeve, po Smartinski do Masarykove nazaj na Miklošičevo.

3. Ob torkih, četrtkih in sobotah: od železniškega prelaza, leva stran Tyrševe, Selenburgove, Gorupove, do Aškerčeve, Cojzov graben do Šentjakobskega mostu, po Bregu do Miklošičeve ceste, vsa Miklošičeva in del Copove do Masarykove in ves nasip Sv. Petra.

4. Od Dolenjskega mostu, Za gradom, po Domobranski, Poljanski cesti na Ambrožev trg, po Poljanskem nasipu in skoz ob Ljubljanici do Grubarjevega prekopa nazaj na Dolenjski most.

Stanovalci bodo obveščeni še po svojih dosedanjih smetarjih, da ne bo nepotrebnih zmed. Prosimo vse stanovalce, da z disciplino omogočijo boljše vzdrževanje čistoče v mestu.

Uprava M. p. SNAGA 496-a

POZIV
VSEM OKRAJNIM, MESTNIM, RAJONSKIM IN KRAJEVNIM LJUDSKIM ODBOROM

Vse KLO pozivamo, da pričnejo takoj izstavljati za vsakega koristnika osebne ali rodbinske invalidnine po zakonu o vojaških voj. invalidih, po zakonu o mirnodobskih vojaških invalidih, po uredbi o priznanju invalidskih pravic tistim, ki so postali nezmožni za delo pri opravljanju službe za namene državne varnosti ali narodne obrambe, kateri biva v njihovem območju in ki je imel v septembru 1951 popolno ali samo delno garantirano preskrbo po svojstvu vojnega, mirnodobskega invalida, vojne vdove, sirote, roditelja, padlega borca ali vdove, sirote, roditelja po umrlem vojaškem invalidu, mirnodobskem invalidu, potrdilo s sledečimi podatki:

1. Številka likvidacijskega lista (ta je napisana na drugi strani v levem spodnjem kotu izplačilne knjižice in jo je treba točno navesti tudi s kratico, ki je napisana pod številko) in številka izplačilne knjižice (ta je udarjena z numeratorjem).

2. Priimek in ime ter bivališče uživalca invalidnine.

3. Kakšno živilsko karto je imel v septembru 1951 **samo za sebe** in ali je imel poleg ene od že omenjenih kart še industrijsko karto za izredne potrebe (VP).

Vsako potrdilo naj bo podpisano od odgovornega funkcionarja in opremljeno z uradnim žigom. Za vsa izstavljena potrdila naj krajevni LO sestavijo točna seznama (samo priimek in ime) posebej za osebne in posebej za rodbinske invalide (vdove, sirote, roditelje) in ju podpisana od odgovornega funkcionarja odpošljejo najkasneje do 10. septembra 1951 pristojnemu okrajnemu, rajonskemu ljudskemu odboru.

Okrajni oziroma rajonski ljudski odbori in sveti za socialno skrbstvo naj se nato ravnajo po tukajšnji okrožnici številka 529/1 z dne 3. septembra 1951.

KLO naj povabijo k temu delu odbore Zveze vojaških vojnih invalidov. Delo mora biti zaradi nujnosti in važnosti za vojne žrtve brezpogojno opravljeno do odrejenega roka.

Osebni in rodbinski invalidi, ki so zaposleni ali pa so uživalci pokojnin pri tem ne pridejo v poštev, razen če so po odstotku svoje pridobitne nesposobnosti prejemali živilsko karto po višji kategoriji, kot pa bi jo prejemali po poslu, ki ga opravljajo. — Svet za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo LRS — Invalidska uprava.

OKLIC

o razgrnitvi podatkov dosedanjih poizvedb zaradi morebitnih ugovorov zoper te podatke v postopku za osnovanje nove zemljiške knjige za katastrsko občino Pince v sodnem okraju Dolnja Lendava. Od 17. septembra 1951 do 1. oktobra 1951 bodo v Pincah hšt. 16 razgrnjeni vsakomur v pogled po poslednjih dosedanjih poizvedb popravljeni posestni list, seznami parcel in lastnikov, zemljiškoknjižne mape, primerjalna tabela parcel in zapisniki o dosedanjih poizvedbah zaradi osnovanja nove zemljiške knjige za katastrsko občino Pince. Ob zgoraj navedenem času in poleg tega še 2. oktobra 1951 se smejo vlagati ugovori zoper pravilnost ali popolnost posestnih listov in primerjalne tabele parcel in to pismeno ali ustno na zapisnik pri sodnem odposlancu, ki bo ob tem posloval na kraju razgrnitve v Pincah hšt. 16. Če bodo podani taki ugovori, se bodo istotam 2. oktobra 1951 o njih uvedle nadaljnje poizvedbe, h katerim naj tudi brez posebnega povabila pridejo tega dne ob 8 osebe, ki so vložile ugovore. — Okrajno sodišče v Dolnji Lendavi, dne 30. avgusta 1951. 482-a

Sodna obravnava proti Škodlarjevima

se bo ponovno nadaljevala v sredo dopoldne

Ljubljana, 3. septembra.

Davi se je pred okrožnim sodiščem nadaljevala obravnava proti obtoženima Francu-Čoru Škodlarju in njegovi ženi Ivani. To je bil že tretji dan razpravljanja. Sodna dvorana je bila polna poslušalcev, med katerimi so prevladovale ženske. Obravnava je trajala od pol osmih zjutraj do dveh popoldne, potem pa se je nadaljevala ob 17. uri in končala ob 20. uri. Na vrsti je bil dokazni postopek.

Po prečitanju zapisnika o Škodlarjevi »zbirki« je obtoženec izjavil, da se ne strinja z ocenitvijo posameznih predmetov, posebno še zaradi tega ne, ker eden članov komisije — ocenjevalec »ni imel moralne pravice« ocenjevati, ker je med drugim njegov, t. j. Škodlarjev sovražnik iz leta 1948, ker je star trgovec s starinskimi predmeti itd. Ko mu je predsednik senata dejal, da je bilo v komisiji več članov, je obtoženec kratko in malo zanikal, »da bi kdorkoli izmed njih mogel pravilno ocenjevati«. Po Škodlarjevem mnenju naj bi bili vsi ocenjevalci diletanti in bi bil torej le on sposoben opraviti tak posel. Da ima obtoženec umetniški okus in razvit estetski čut, bo držalo, saj je dobro vedel, kaj je vredno ukrasti.

»Ljubiteljica« starih narodnih noš in starinskih čipk obt. Škodlarjeva ni navalila na komisijo ocenjevalcev, pač pa se je zagovarjala, da so bile stvari, zaradi katerih je obtožena, za muzeje in galerije nepomembne in morda uporabne za gledališke obleke in rekvizite ali pa kakšno maškerado.

Izmed prič je bil prvi zaslišan Bogo Pregelj — eden izmed ocenjevalcev. Priča je ocenjeval knjige. Tako je med mnogimi prisvojenimi knjigami ocenil 22 zvezkov »Propyläum Kunstgeschichte«, redke izvode slovenskih klasikov itd. Po tem zaslišanju je sodnik prebral izjave nekaterih uslužbencev Federalnega zbirnega centra in članov komisije, ki je pregledovala Škodlarjevo stanovanje, iz katerih je razvidno, da sta bila obtožena v službi pri Federalnem zbiralnem centru sposobna delavca, delala sta videz popolne poštenosti. Nemajhno je bilo presenečenje teh prič, ko so prišle kot člani komisije ocenjevalcev v njegovo stanovanje, natrpano z redkimi stvarmi, ki bi morale biti v muzejih in podobnih ustanovah, nikakor pa ne v »Škodlarjevem muzeju«. Razen izjav teh prič je sodnik prebral še kopico izjav drugih prič, nadalje je zaslišal še prof. Nado Dolenc, akad. slikarko Maro Kraljevo, komercialistko Jano Fugino, Edmunda Turnherja in pripornika Ivana Erčega.

Trikrat prekinjene in nadaljevane obravnave bo menda konec v sredo 5. t. m. Začela se bo ob pol osmih zjutraj.

Našim čitalcem na Gorenjskem

Mnogo naših naročnikov z Gorenjske se pritožuje, in tudi v anketi so navedli, da dobivajo »Dnevnik« šele naslednji dan ali pa celo z večdnevno zamudo. Vsem tem naročnikom sporočamo, da pošiljamo list na Gorenjsko z opoldanskim vlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 12,05 ter bi zato časopis morali prejeti pravočasno. Vse naročnike, ki neredno prejemajo časopis, prosimo, da zahtevajo redno dostavo pri področni pošti ali pa od podružnice naše uprave. V kolikor ne bi uspeli, pa jih prosimo, da nerednosti takoj sporoče naši upravi na naslov: Uprava »Dnevnika« — Ljubljana, Knafljeva ul. 5.

Gledališča nam pripravljajo

GLEDALIŠČE ŠKOFJA LOKA

Torek, 4. septembra ob 20: Tavčar — Marija Vera, Polenec: Visoška kronika.

Četrtek, 6. septembra ob 20: Tavčar — Marija Vera, Polenec: Visoška kronika.

Predstave na prostem. Zadnjič. Zveza z vlakom za Gorenjsko. Vstopnice v predprodaji. 479-n

•

Koncertni abonma sprejema Koncertna poslovalnica Slovenske filharmonije dnevno od 9 do 12 in od 15 do 18. Lanskim abonentom so sedeži na razpolago do sobote, prihodnji teden pa za nove interesente. Prospekti v knjigarni muzikalij na Kongresnem trgu. 494-n

Koncert RKUD Jedinstva iz Splita, prvaka Hrvatske, bo v sredo ob 20.30 v Unionu. Na sporedu mešani zbori Gotovca, Hatzeja, Papandopula, Milojevića, Parača in Mokranjca ter folklorna skupina. Vstopnice v knjigarni muzikalij. 495-n

Kaj bomo slišali v radiu

DNEVNI SPORED ZA SREDO,
dne 5. septembra 1951:

Poročila ob 5.15, 6.00, 12.30, 15.00, 19.00, 22.00, 23.55. — 5.00 Jutranji pozdrav; 5.25 Veseli zvoki; 5.50 Jutranja telovadba; 6.15 do 7.00 Lahek jutranji spored; 12.00 Aleksander Borodin: Simfonija št. 2 v h-molu; 12.40 Zabavna glasba, vmes objave; 13.00 Iz predalov pionirskega uredništva; 13.20 Naši solisti in ansambli pojo narodne pesmi; 14.00 Dr. Jakobina Zupančič: Zdravstveni nasveti; 14.10 Pisan glasbeni spored; 15.15 do 15.30 Zabavna glasba, vmes objave; 18.00 Igra Kmečki trio; 18.25 Kako je z izpolnjevanjem plana investicijskih gradenj; 18.40 Pianistka Damjana Bratuž izvaja skladbe W. A. Mozarta; 19.10 Ali poznate te orkestre in soliste; 19.40 Dr. Lavo Čermelj: Ob 50-letnici smrti fizika Ignacija Klemenčiča; 20.00 Če želite biti kritik . . .; 20.45 Jurčič-Levstik-Kreft: Tugomer (odlomki iz drame); 22.15 Kaj bo jutri na sporedu; 22.30 Arhaične forme pri modernih slovenskih skladateljih (na valovih 202.1 in 212.4 m); Oddaje za inozemstvo na valu 327.1 m: 22.30 Oddaja v nemščini; 22.45 Oddaja v italijanščini; 23.15 Plesna glasba; 24.00 Zaključek oddaje.

Na filmskem platnu prikazujejo

LJUBLJANA — UNION: ameriški film »Zaplešiva«. Kratki film »Bodoči umetniki«. Predstavi ob 18.30 in 20.30. MOSKVA: italijanski film »Norčije v operi«. Kratki film »Filmske novosti 35«. Predstavi ob 18.30 in 20.30. — SLOGA: nemški film »Ljubezen ni igrača«. Kratki film »Filmske novosti 34«. Predstavi ob 18.30 in 20.30. Predprodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 17.30 dalje. — TIVOLI: nemški film »Ljubezen ni igrača«. Kratki film »Slike iz loškega pogorja«. Predstava ob 20. Predprodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave. — LETNI DOM LJUDSKE MILICE: italijanski film »Norčije v operi«. Kratki film »Svet ob Soči«. Predstava ob 20. — TRIGLAV: ameriški barvni film »Škotska kri«. Filmske novosti 33. Predstavi ob 18 in 20. Predprodaja vstopnic vsak dan od 9 do 11 in eno uro pred pričetkom predstave. — ŠIŠKA: ameriški film »Njen obraz«. Filmske novosti 32. Predstava ob 20. — VEVČE: angleški film »Pot do plemstva«. Filmske novosti 24.

MARIBOR — PARTIZAN: ameriški barvni film »Dama v hermelinu«. Kratki film Titove operacije. — UDARNIK: angleški film »Fanny«. Filmske novosti 35. — LETNI: ameriški barvni film »Dama v hermelinu«. Kratki film Titove operacije. — STUDENCI: angleški film »Fanny«. Filmske novosti 34. — POBREŽJE: ameriški film »Hrepeneča vdova«. Kratki film »Sport na vodi«.

CELJE — METROPOL: avstrijski film »Prijatelja«. Kratki film »V gozdovih Srbije« — DOM: angleški film »Fanny«. Kratki film »Iz tehnike filma«. — LETNI: angleški film »Fanny«. Kratki film »Iz tehnike filma«.

KRANJ — STORŽIČ: ameriški film »Bil sem vojna nevesta«. Filmske novosti 27«. — LETNI — PARTIZAN: ameriški film »Hrepeneča vdova«. »Avijatičarji«.

KAMNIK: ameriški film »Maščevanje Rdeče čarovnice«. Filmske novosti 25.

BLED: ameriški film »Moja draga Clementina«. Filmske novosti 23.

JESENICE: ameriški film »Sedmi križ«. Filmske novosti 27.

TRBOVLJE: angleški film »Srebrno ladjevje«. Kratki film »Razstava OF«.

MURSKA SOBOTA: francoski film »Ljubavni sen«. Filmske novosti 20.

PTUJ: ameriški film »Kako zelena je moja dolina«. Filmske novosti 26.

NOVO MESTO: ameriški film »Državljan Kane«. Filmske novosti 29.

SLOVENSKA BISTRICA: francoski film »Nesrečniki«, II. del. Filmske novosti 24.

Novi grobovi

V neizmerni bolesti javljam, da je tragično umrl 2. septembra moj najdražji mož, zlati očka in brat **STANKO BARAGA**, direktor podružnice Narodne banke, član KPS. Pogreb dragega bo v torek 4. septembra ob 17.30 iz Nikolajeve mrliške veže na pokopališče. Žalujoči: neutolažljiva žena Jelka, sin Tomaž in hčerkica Mojca z ostalim sorodstvom

Ob nenadomestljivi izgubi našega dragega, na Mladinski progi Doboj—Banja Luka ponesrečenega sina, brata, svaka in strica **VILJEMA**, se najiskrenejše zahvaljujemo tov. komandirju in brigadirjem iz njegove brigade za častno spremstvo pri prevozu domov in na pokopališče ter vso njihovo drugo skrb in poslovilne besede. Ravno tako iskrena hvala ravnateljstvu STS Ljub. KP. Upr. IST. LMS, upravi rudnika in godbi iz Hrastnika, sorodnikom ter sosedom za poklonjene vence in vsem ostalim, ki so sočustvovali z nami in ga v obilnem številu spremili na njegovi zadnji poti. — Plahutovi. Hrastnik, dne 22. avgusta 1951. 484-a

Naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da je nenadoma umrl naš sin in brat **ANTON MARIŠIČ**, železniški premikač, star 24 let. Pogreb bo v torek 4. septembra ob 16 na litijsko pokopališče. Žalujoči: mati Marija roj. Mole, bratje: Franci, Janez, Štefan, Matevž. 486-a

MALI OGLASI

OPREMLJENO SOBO s souporabo kopalnice iščem. Naslov v oglasnem oddelku. 1559-9

VEČJI ROBKER na motorni pogon, za razcepljanje grozdja, kupimo. Ponudbe poslati na podjetje »Vino-Sadje«, Maribor, Partizanska cesta 3. 1459-5

AVTOMEHANIKA sprejmemo. Nastop takoj. Plača po uredbi. Reflektanti naj se zglasijo v sekretarijatu »Koteks«, Ljubljana, Pred škofijo 1 — v soboto in nedeljo. 1485-1

ŽENSKO KOLO prodam, Vodovodna 1, I. nadstr., levo. 1612-4

POZIVAM OSEBO, da mi vrne vzetih 6 ključev na balkonu v kinu Šiška. — Prizadeta. 1611-11

AVTOMEHANIKA sprejmemo. Nastop takoj. Plača po uredbi. Reflektanti naj se zglasijo v soboto in nedeljo v sekretariatu »Koteks«, Ljubljana, Pred škofijo 1. 1485-1

ŠOP KLJUČEV sem izgubil v soboto. Najditelj naj vrne v oglasnem oddelku »Slov. poroč.« proti nagradi. 1614-10

DVOSOBNO STANOVANJE z vsemi pritiklinami in vrtom zamenjam za enako. Grem tudi za hišnika. Naslov v oglasnem oddelku. 1613-9

VEČJI ROBKER na motorni pogon, za razcepljanje grozdja, kupimo. Ponudbe poslati na podjetje »Vino-Sadje«, Maribor, Partizanska cesta 3. 1459-5

ŽELEZEN ŠTEDILNIK, zidan, kompleten, nov, na dve plošči, 18×24 col, prodam za 16.000 din. Naslov v oglasnem oddelku. 1609-4

DOTIČNEGA, ki mi je vzel taško v cerkvi v Št. Vidu, prosim, da mi vrne vsaj dokumente. 1608-11

ENONADSTROPNO HIŠO, novo, na Gorenjskem, na lepem kraju, prodam. — Poizvedbe pri lastniku. Naslov v ogl. oddelku. 1371-7

OPREMLJENO SOBO, v centru mesta, zamenjam za enako, manjšo ali prazno. Ponudbe na oglasni oddelek pod »Zamenjam« 1387-9

LOVCI, GOZDARJI, POZOR! Dva mladiča, kratkodlaka, čistokrvna ptičarja naprodaj. Naslov v ogl. odd. 1580-4

ENOSOBNO STANOVANJE s kuhinjo, v Kranju, zamenjam za enako v Ljubljani. Ponudbe na Filipovič, Kranj, Klanc 51. 1621-9

OFICIRSKO UNIFORMO JA in škornje prodam. Naslov v oglas. odd. 1620-4

POUČUJEM francoščino in nemščino. Naslov v ogl. odd. 1619-2

DVOSOBNO STANOVANJE v Mariboru z vrtom (sadnim in zelenjavnim) — zamenjam za enakovredno (rajši trosobno) v Ljubljani. Štrukelj, Groharjeva 29. 1618-6

DIJAKINJA išče sobo, posteljnina lastna. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek pod »Lastna«. 1590-9

TRG. PODJETJE »PREHRANA«, Ljubljana, obvešča vse Okrajne magazine in Kmetijske zadruge, da prodaja po najugodnejših cenah stare, prazne, rabljene, dobro ohranjene zaboje. Tozadevno se oglasiti na upravi »Prehrane«, Ljubljana, Tyrševa c. 15. 1558-5

SOBO išče dekle z lastnim posteljnim perilom in odejo. Ves dan odsotna. — Arko Marija, Vegova ul. 8. 1591-9

POUČUJEM nemški in francoski jezik po Berlitz-metodi. Naslov v oglasnem oddelku. 1615-2

ANGORO JOPICO, vato za odeje — novo, dekliški plašč za šolo, ugodno prodam. Ogled od 12 do 2. Žabjak 3, III. nadstropje, blizu Sv. Jakoba. 1592-4

IZGUBILA SEM v Ljubljani na živilskem trgu 1. septembra denarnico z dokumenti, slikami, boni in gotovino ter priznanicami. — Poštenega najditelja naprošam, da mi vrne dokumente, slike in priznanice na naslov OLO, Ljubljana - okolica. 1593-16

PREKLICUJEM izgubljeno sindikalno izkaznico št. 2944428 na ime Kos Jožica za neveljavno. 1594-11

PREKLICUJEM za neveljavno sindikalno izkaznico št. 507654 na ime Mihevc Srečko. 1595-11

FRIZERKA, za moške in ženske, išče službe v centru. Naslov v oglasnem oddelku. 1536-1

SPREJMEMO takoj več izvežbanih knjigovodij, komercialista in inštruktorja za knjigovodstvo za Kmetijske zadruge in ekonomije zadrug v okraju Šoštanj. Stanovanje preskrbljeno. Ponudbe poslati na OZKZ Šoštanj. 1606-1

Boj proti jetiki v Vojvodini

Pogled na Novi Sad iz letala

Protituberkulozni dispanzerji v Vojvodini vsak dan pridno delajo. Samo v Novem Sadu pregledajo povprečno 100 bolnikov na dan in na vsak dan odpade približno 40 pnevmotoraksov. Vsa Vojvodina ima 20 protituberkuloznih dispanzerjev. Po razvidnici lanskega leta je šlo skoznje blizu 34.000 tuberkuloznih bolnikov. Jetika pa je pobrala lani v Vojvodini 1300 ljudi.

V primerjavi z drugimi pokrajinami naše države je v Vojvodini jetika močno razširjena. Tudi njeni prebivalci so živeli prej v težavnih razmerah. Književnik Vasa Stajić je pisal, da leta 1794 v velikokikindskem okraju ni bilo nobene zidane hiše, marveč samo iz protja spletene in z blatom ometane bajte. Razumljivo je, da sta bili v takšnih razmerah tudi zdravstvena in higienska kultura na zelo nizki stopnji. Na širjenje jetike vplivajo razne okoliščine. Malone vsi pogoji so v Vojvodini zlasti glede odpornosti ljudi proti jetiki negativni. Vojvodina je del Panonske nižine in je večinoma ravna in zelo močvirna. Po osvoboditvi se je naselilo v njej okrog 250.000 ljudi iz raznih krajev države. Kmetijski delavci pa še vedno prihajajo in se naseljujejo v njej. Ker niso vajeni podnebja, tudi niso odporni proti jetiki.

Jetika je v Vojvodini splošno ljudsko zlo že iz starih časov. Po vsaki vojni pa se še bolj razpase. Po prvi svetovni vojni se je število jetičnih ljudi potrojilo in celo početvorilo. Od leta 1913 do 1936 je pobrala jetika v Jugoslaviji 428.000 ljudi. Glede umrljivosti je bila Vojvodina takrat na prvem mestu. Pred prvo svetovno vojno se je borilo proti jetiki šest protituberkuloznih dispanzerjev, ki so imeli šest specialistov in pet zdravnikov za splošno medicino. Razen posebnega sanatorija na Vencu z dvema oddelkoma za tuberkulozne takrat drugih zdravstvenih ustanov za tuberkulozne ni bilo.

Druga svetovna vojna je zapustila v Vojvodini globoke sledove. Na vsem njenem ozemlju so se bili srditi boji, sovražne vojske so pomandrale njeno zemljo ter porušile in razdejale vse zdravstvene ustanove. Po vojni so prišli novi naseljenci, ki niso bili vajeni vojvodinske zemlje, vode in gospodarskih razmer. Zato ni čudno, da se je zdravstveno stanje v primeri s predvojnim poslabšalo.

Toda v novi Jugoslaviji je organiziran boj proti jetiki na široki podlagi. Razen 20 protituberkuloznih dispanzerjev ima Vojvodina še dvoje okrevališč za pljučne bolezni, 4 posebne bolnišnice, eno z 2.000 posteljami izključno za otroke v Novem Knjaževcu, dva oddelka za pljučne bolezni in tri protituberkulozne postaje. Število bolniških postelj za jetične je po vojni zelo naraslo. Manjka samo še 120 postelj, pa bo Vojvodina dosegla evropski standard, ki določa tolikšno število postelj, kolikršna je umrljivost za tuberkulozo. Vojvodina pa hoče storiti še več. V načrtu ima še 2.000 postelj za jetične. V kratkem bodo začeli graditi bolnišnico v Borkasovu s 300 posteljami. Težave imajo z zdravniškimi kadri. Vse jetične ljudi zdravijo brezplačno ne glede na njihov poklic. Ljudska oblast skrbi tudi za preprečevanje jetike. Otroci in mladina so bili cepljeni proti jetiki. Stanje se je znatno zboljšalo tudi glede zdravil, le streptomicina še vedno primanjkuje.

Ugotavljanje očetovstva po novi metodi

Ameriška zdravnika dr. Hugo Cardullo in dr. Emmet Holt sta poročala o svojih uspehih v proučevanju nove metode, po kateri se da ugotoviti očetovstvo. To je potrebno zlasti v raznih sodnih obravnavah. Ameriška zdravnika sta vzela za podlago svoje metode zanimive lastnosti neke že zdavnaj znane kemične spojine, strokovno nazvane phenyl thicarbomide. Če človek zaužije nekaj te spojine, mu postane slabo. To pa ne velja za vse ljudi. Nekaterim se zdi, da ta kemična spojina nima nobenega okusa.

V prvi skupini je okrog 60, v drugi pa okrog 40% ljudi. Pripadnost k prvi ali drugi skupini se podeduje in sicer po Mendelovih zakonih o dednosti kot prevladujoča lastnost. Praksa je nadalje pokazala, da je samo človek prve skupine oče otroka iste skupine. Tako se lahko reši okrog 20% sporov o očetovstvu. To velja za tiste primere, ki se nanašajo na otroke prve skupine. Očetje otrok druge skupine pa lahko imajo to lastnost ali tudi ne.

Nova metoda vsekakor ni manj zanesljiva od dosedanje metode primerjanja očetove in otrokove krvne skupine. Obe metodi sta izločilni, to se pravi, da po njih samo ugotavljajo, kateri moški ne pride v poštev kot otrokov oče.

Zanimiv poskus z noji

Na neki farmi nojev v Capetownu v Južnoafriški uniji skušajo vzrediti noje, ki bi mogli letati, kakor so nekoč letali njihovi predniki. V ta namen izbirajo noje, katerih mišice so najprikladnejše za letanje. Vsak dan jih prisilijo skakati čez zapreke, tako da morajo razprostirati krila. Ljudje, ki so se lotili tega dokaj zamudnega in dolgočasnega posla, računajo, da bodo čez kakih deset let noji letali in da se bo ta lastnost potem prenašala na njihov zarod.

Nova družba je dala pravo vsebino tudi poklicu gledališkega igralca

Na kongresu Društva angleških gledaliških igralcev v Londonu je bilo sproženo tudi vprašanje »navala mladih ljudi na igralski poklic«. V Angliji namreč sili zanje čase čedalje več fantov in deklet h gledališču. Ugledna gledališka igralka, 68 letna Sybil Thorndike, je v svojem govoru izjavila, da je postal poklic gledališkega igralca zelo upoštevan in da bi mnogi radi prišli na »deske, ki pomenijo življenje«. »Ko sem bila mlada«, je rekla Thorndike, »je bilo drugače. Takrat je gledala družba na gledališke igralke s predsodki. O kakem ugledu v družbi gledališki igralci in igralke niti sanjati niso mogli. Moji starši so se kar za glavo prijeli, ko sem jim rekla, da bi rada postala gledališka igralka. Ta stara in zaslužna igralka je odločno nastopila proti zahtevi nekaterih govornikov, naj bi uvedla omejitve za igralski poklic: »Za gledališče potrebujemo slehernega, ki ga mika ta umetnost«, je rekla. »O začetniku pa ne moremo reči ničesar, dokler ga ne vidimo, kakšen je na gledališkem odru pred gledalci«.

Tudi druga ugledna umetnica Edith Evans se je pridružila mnenju Thorndikove češ, če že imamo tak naval na poklic gledaliških igralcev, ne smemo tega gibanja zavirati z nobenimi ovirami. Po njenem mnenju bi bilo najbolje za igralski poklic navdušeni mladini raztolmačiti, da postati igralec ne pomeni hkrati z obema nogama skočiti v »slavno in lagodno življenje«. Mladini je treba prikazati in jo prepričati, da zahteva igralska umetnost, da ji žrtvuje človek mnogo naporov in dela. »Povejte mladini odkrito, da pomeni biti igralec nastopiti trnovo življenjsko pot«, je rekla Evansova.

Vzlic treznim, tehtnim besedam teh dveh najuglednejših angleških igralk je sprejel kongres resolucijo, ki v njej zahteva omejitve pri sprejemanju mladine v šole za gledališko umetnost.

Izkoriščanje lakote in žeje

Lakoto in žejo kot gonilni sili naravnih funkcij vsega življenja ljudje često izkoriščajo, da izsilijo kako priznanje. V Angliji proučujejo možnosti svojevrstne uporabe teh osnovnih pojavov. Lakoto nameravajo izkoristiti za zatiranje dolgoveznih govoranc. Gre seveda za bankete, in oglasili so se ljudje s predlogom, naj bi vsi govorniki govorili, preden gostom postrežejo. Tako nameravajo z lakoto prisiliti govornike, da bi govorili čim manj. Bralci angleških listov so z velikim zanimanjem spremljali javno diskusijo o tem vprašanju.

Tudi žejo nameravajo izkoristiti proti govornikom, le s to razliko, da bi se to zgodilo v angleškem parlamentu. Večina parlamenta je nedavno odobrila določene spremembe v občinskih predpisih, na temelju katerih morajo biti vsi javni lokali ob desetih zvečer zaprti. Tako se morajo člani parlamenta, ki bi si še radi privoščili skodelico čaja ali šilce žganja, omejiti na popoldanske govore, svoje večerne govorance pa skrajšati.

Občutljiva barva meri visoko temperaturo kovine

Petrolejska družba Socony Wacuum je izdelala novo vrsto barve, ki se z naraščanjem temperature avtomatično spreminja. To barvilo je narejeno tako, da kaže petnajst različnih barv, kakršna je pač temperatura. Ne gre pa samo za eno vrsto barve, ki reagira na toploto, marveč za več. Ena izmed njih je sinja, če je hladna, svetlozelena pri temperaturi okrog 200° C, temnozelena pri 300° C, temnosiva pri 380° C. To barvilo je zlasti priporočljivo za motorje z notranjim izgorevanjem, ker kaže ves obseg temperature, ki jo doseže segreti motor.

Ura, ki je šla nepretrgoma 580 let

Zgodovinska ura v zvoniku »Palače pravice« v Parizu, narejena okrog leta 1370, je šla nepretrgoma celih 580 let. O njej bi torej malone lahko rekli, da je nekakšen perpetuum mobile. Nedavno pa se je vendarle ustavila in pri tem se je zgodila nesreča. Mimo je šel nekdo, ki mu je padel na rame svinčen okrasni cvet z urnika te zgodovinske ure in mu zlomil ključnico. Strokovnjaki so pregledali uro in ugotovili, da se je ustavila zato, ker se je obrabil mehanizem. Vso uro bi bilo treba temeljito popraviti. Stroški bi znašali okrog 370.000 din.

Športno stavo je dobil, pa ni nikoli videl nobene tekme

V 43. kolu športne stave (Toto-Wetbewerb) v Zahodni Nemčiji je dobil nedavno doslej rekordni dobitek 70 letni krojač Münzenmayer iz Stuttgarta — Obertürkheima. Samo on je pogodil vseh 12 izidov tekem in dobil 288.551 zahodnonemških mark ali blizu 3 milijone deviznih dinarjev. Srečnemu dobitniku so že pred več leti odpovedale noge, tako da ne more zapustiti postelje. Vse svoje življenje ni videl nobene nogometne tekme in je torej najbrž edini, ki je imel tako presenetljivo srečo s športno stavo, čeprav se za šport sploh ne zanima.

Svetovni prvak v gladovanju

Svetovni prvak v gladovanju je indijski fakir Nibran drah Burmah. Zapreti se je dal v steklen zaboj in 30 dni je ležal v njem na žebljih, družbo pa so mu delale strupene kače. Svetovni rekord v gladovanju je prekosil za celih 57 ur. Vseh 30 dni ni ničesar zavžil, le kozarec vode je kdaj pa kdaj popil. Ko je dosegel svetovni rekord in nehal gladovati, je ves srečen vstal iz steklenega zaboja in najprej poljubil svojo ženo.

Delfina so zdresirali, da uboga na povelje

V nekem ameriškem zoološkem raziskovalnem zavodu so se posrečili poskusi z dresiranjem delfina, morskega sesalca, ki tolikokrat s svojimi akrobacijami zabava potnike na parnikih. Marsikdo je že videl te ljubke, razigrane morske živali, kako spretno plavajo zdaj na tej, zdaj na oni strani ladje, kako se poženo pod ladjo in že so na drugi strani, vmes pa preže, če jim kdo vrže v vodo kak grižljaj.

Delfinu, ki so z njim delali poskuse v Ameriki, je ime Flippy. Dokazal je, da so delfini mnogo bolj inteligentni kakor so ljudje doslej mislili. V kratkem času dresure so ga namreč naučili, da skače na povelje svojega dreserja skozi obroč, postavljen nad vodo, da prinese dreserju v roke daleč proč vrženo palico ali žogo, da se obrne na hrbet in tako plava itd. Za vsako akrobacijo dobi nagrado v obliki posebne poslastice. Delfin se je naučil tudi sam prositi za hrano, kadar je lačen. Nad bazenom visi zvonec in delfin potegne za vrvico, da zazvoni. S tem opozori čuvaja, da je lačen.

Informacijska služba Organizacije združenih narodov

V začetku letošnjega leta se je Organizacija združenih narodov preselila v svoj stalni sedež v novi steklenojekleni nebotičnik sredi Manhattana v New Yorku. Ta krasna palača ima 39 nadstropij. Med prvimi oddelki tajništva OZN, ki so se preselili v nove prostore, je bil Oddelek za informacije in publikacije. Da bi Združeni narodi omogočili okrog 500 pri OZN stalno akreditiranim novinarjem iz nad 40 držav z vsemi sredstvi, z brzojavom, radijem, televizijo itd., kar najhitreje in natančneje obveščati svet o svojem delu, so novi prostori Oddelka za informacije opremljeni z najbolj modernimi obveščevalnimi sredstvi, kar jih premore svet.

Oddelek za informacije ima na razpolago tri spodnja nadstropja velike palače v New Yorku. Tiskovni urad je v drugem nadstropju, kjer so tudi teleprinterji in kjer razmnožujejo dnevna poročila za tisk v angleščini in francoščini, med zasedanjem Generalne skupščine pa tudi v španščini. V tretjem nadstropju je dokumentacija, uradi večine časopisnih agencij in listov in prostori za dopisnike, ki nimajo stalnih uradnih prostorov. Novinarji imajo na razpolago razen redne galerije za tisk v konferenčnih dvoranah steklene kabine v posameznih salonih, zaščitene pred zunanjim truščem. Novinarji se lahko sami vključijo v telefonsko omrežje in s slušalkami poslušajo vse, kar se dogaja v dvoranah. Fotoreporterji imajo svoj oddelek in na razpolago so jim vsi pripomočki. V 15 minutah je fotografija po televizijskem omrežju že tam, kamor je namenjena. V tem delu palače so tudi naprave za signaliziranje. Tiskovni urad lahko vsak hip pokliče vse dopisnike v konferenčno dvorano, da jih obvesti o kakem važnem dogodku.

Palača tajništva OZN v New Yorku

To je seveda samo bežna slika modernih naprav v Oddelku za informacije OZN. Centrov za informacije OZN je na svetu 19 in ima ga tudi Beograd. Naloga Oddelka za informacije OZN je širiti med narodi informacije o delu, namenih in načelih OZN. Oddelek se ne ukvarja s propagando, pač pa pripravlja in izdaja brošure in druge publikacije o OZN. Njegova poglavitna naloga pa je seveda, doseči podporo kar največjega števila narodov, skupin in posameznikov za Ustanovno listino OZN, za njena načela in za njihovo uresničenje, da se doseže kar največja podpora za mednarodno razumevanje in sodelovanje. Oddelek za informacije je razdeljen v pet sekcij. Koliko dela ima, vedo samo v njem zaposleni novinarji. Že s sestanki posameznih organov OZN je dela čez glavo. Od predlanskega leta do polovice lanskega, torej v poldrugem letu, je bilo 2.500 sestankov organov OZN, Generalne skupščine, raznih svetov, komisij, odborov in pododborov. Poročil je bilo oddanih 5.000 in vsako je obsegalo 2 do 20 strani.

Tiskovni urad razpošlje vsak teden okrog 2.000 listov in revij približno v 40 držav. Skupna naklada teh listov je nad 100 milijonov. Pri OZN akreditirani novinarji zalagajo s poročili in informacijami nad 10.000 listov, brzojavno pa sporoče na dan nad 100.000 besed. Tiskovni oddelek izdaja tudi Bilten združenih narodov v treh jezikih, in sicer dvakrat na mesec na 48 straneh. Razen tega izdaja redno dve periodični letni publikaciji »Letnik Združenih narodov« in popularno skrajšano izdajo letnika z naslovom »Združeni narodi za vsakogar«.

Radijska sekcija Oddelka za informacije oddaja vesti v treh živih jezikih petkrat na teden. Razen tega skrbi za razvoj televizijske službe. Sekcija za film in vizuelne informacije je izdelala do konca 1949. leta razen dokumentarnih filmov in filmskih tednikov 22 filmov o posameznih vprašanjih, ki se z njimi ukvarja OZN. Te filme je videlo že nad 100 milijonov ljudi v 46 državah, članicah OZN. Sekcija za film in vizuelne informacije razpošilja tudi fotografije, vesti v slikah. Te vesti so sestavljene iz serije fotografij, ki prikazujejo to ali ono vprašanje, na primer delo ustanov OZN v Indiji.

Sekcija za posebno službo, ki se ukvarja z vzgojnimi vprašanji, skrbi, da se mladina v državah, članicah OZN, sproti seznanja z delom in pomenom te temeljne mednarodne organizacije. V ta namen izdaja brošure in knjige. Ena njenih najvažnejših nalog je vzdrževati z množičnimi organizacijami v raznih državah stik. Milijoni članov teh organizacij so ena najvažnejših poti k obveščanju svetovne javnosti o delu OZN. Z oddelkom za informacije sodeluje okrog 350 mednarodnih in 1.800 nacionalnih množičnih organizacij, 60 mednarodnih in 140 nacionalnih množičnih organizacij ima na sedežu OZN stalne opazovalce. S svojimi centri obsega ta oddelek malone ves svet. Od 19 centrov jih posluje osem v Evropi, trije v Južni Ameriki, 6 v Aziji, dva pa v Afriki. Vidimo torej, da je obveščevalna služba OZN zelo dobro organizirana. Njen namen je, mobilizirati svetovno javno mnenje za temeljno nalogo Združenih narodov, poudarjeno v prvem stavku Ustanovne listine OZN »Mi, narodi Združenih narodov, smo odločeni obvarovati bodoče rodove vojnih grozot.«

Tudi vino v prahu

Francoski vojaki že zdavnaj dobivajo dnevne obroke vina. Vsakemu vojaku gre na dan liter vina. Vino je namreč sestavni del vsakega obroka povprečnega Francoza. Za vojsko gredo torej v Franciji velikanske količine žlahtne kapljice. Prevoz in razdeljevanje tolikšnih količin vina sta delala razdeljevalcem velike preglavice. Ljudje pa so iznajdljivi in francoska vojaška uprava si je znala pomagati iz te stiske. Odslej bodo dobivali francoski vojaki vino v prahu. Nedavno so namreč v Franciji odkrili način predelovanja vina v prah. V zavitku velikosti cigaretne škatlice bo prašek, ki bodo iz njega napravili vojaki 6 litrov vina normalnega okusa in maligana.

Pajek je zelo požrešen

S poskusi so naravoslovci dokazali, da je pajek najbrž najbolj požrešno bitje na svetu. Zjutraj požre štiridesetkrat toliko, kolikor tehta, opoldne devetkrat, zvečer pa trinajstkrat toliko. Zato lahko sprede v nekaj dneh kilometer dolgo nit. Če bi pojedel 80 kg težak človek razmeroma toliko, kolikor poje pajek, bi bila stvar približno takale: za zajtrk bi pojedel 300 kg govedine, opoldne in zvečer pa 8 ovac in 4 prašičke. Takšnega požeruha bi pač nihče ne hotel imeti na hrani.

Odgovorni urednik: Ivan Sinkovec — Lastnik: Osvobodilna fronta Slovenije — Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca« — Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Knafljeva ul. 5, poštni predal 271, tel. štev. 55-22 do 55-25 — Mesečna naročnina 120 din — Inseratni oddelek: Šelenburgova ul. 6, telefon štev. 32-05 — Tekoči račun NB 601-90321-6

TAJNOSTI DRUGE SVETOVNE VOJNE

M. CARTIER

17

Dramatično vprašanje je kruh.

»Nemško zemljo«, — je razlagal Hitler — »izkoriščamo do skrajnosti. Ker jo preveč hranimo z umetnimi gnojili, kaže znake izčrpanosti. Zemlja presiha. Vsako leto pa je pri nas 586.000 več ljudi, ki še s tem, ker so še pač rodili, imajo pravico do kruha.«

Potem se je Hitler vprašal, ali Nemčija lahko nabavi ta tako potrebni del hrane s povečanjem zunanje trgovine, in takoj odgovoril nikalno: »Valovanje na svetovnih trgih« — je rekel — to ovira Nemčijo, da si ne zgradi bodočnosti na trdnih temeljih. Razen tega se je v državah, ki so bile prej izvoznice živeža, po prvi svetovni vojni začela razvijati industrializacija. Svet se razvija v gospodarske celote, ki hočejo živeti same zase.«

Firer je naglasil, da preti državi, odvisni od uvoza, zmeraj vojna nevarnost od zunaj. Zlasti bi Nemčija lahko kmalu prišla pod angleško kontrolo, ker največ trguje po morskih poteh. Razvoj zunanje trgovine torej ne more dati kruha nemškemu narodu, niti si ga Nemci žele v tej obliki.«

»Ali naj torej«, — je zarohnel — »dopustim, da bo življenjski standard nemškega naroda še padal, ali naj izgubim položaj, ki sem ga s tolikšnim trudom pridobil leta 1933? Ne! V to ne morem privoliti!«

Edini izhod iz te zagate je torej osvajanje večjega življenjskega prostora.

»Ljudje so že davno stremeli za razširitvijo svojega življenjskega prostora« — je nadaljeval — »in zato so nastajale države in zato je prišlo do preseljevanja narodov. Seveda imajo v Ženevi za vse to gluha ušesa, kar velja tudi za nekatere bogate države. Življenjski prostor, ki nam je potreben, moramo iskati samo v Evropi in ne v kolonijah kakor liberalno -kapitalistične države. Mi nimamo namena osvajati narodov, mi želimo samo zemljo, da bi jo obdelovali. Naravno je, da bomo iskali tako zemljo v Evropi, v naši sosesčini in ne nekje onstran morja. To zadevo bo moralo urediti že sedanje ali vsaj prihodnje pokolenje. A za naprej bodo skrbeli bodoči rodovi.«

Hitler se ni bal tveganja.

»Zgodovina vseh časov, od rimskega cesarstva do britanskega imperija, dokazuje, da je vsako razširitev prostora mogoče doseči samo s silo in tveganjem. Začasni neuspehi so neogibni. Se nikoli ni bilo ozemlje brez gospodarja, a ta pride slej ko prej navzkriž z lastnikom.

Vprašanje je v tem, kje lahko osvajaš z najmanjšimi izgubami.«

Firer je nato obširno govoril o stanju »dveh smrtnih sovražnikov«, Francije in Anglije, glede katerih Nemčija pričakuje, da ju bo srečala na tej svoji poti. Izvleček iz te Hitlerjeve analize sem omenil v začetku, ko sem skušal orisati njegove politične nazore o svetu: Francija propada, nad njo visi meč revolucije, Velika Britanija razorožena, zmedena zaradi dogodkov v svojem imperiju in odločena, da se ne bo več borila. O Ameriki in Rusiji Hitler ni govoril.

»Nemško vprašanje« — je spet poudaril — »je mogoče rešiti samo s silo in seveda s tveganjem. Boj Friderika II. za Slezijo in Bismarckove vojne proti Avstriji in Franciji so polne neverjetnega tveganja. Če se odločimo za silo in sprejmemo tveganje, tedaj nam ne preostane drugo, ko da odgovorimo na dve vprašanji: »Kdaj?« in »Kako?«

Prvi cilj bi vsekakor moral biti: istočasna zasedba Avstrije in Češkoslovaške. Ta operacija bi Nemčiji zavarovala bok, če bi prišlo do vojne z Zahodom. Tako bi tudi laže dosegli nevtralnost Poljske, ki bi lahko v primeru nemškega neuspeha vsak trenutek napadla Vzhodno Prusijo in Slezijo.

»Čeprav se Češkoslovaška gosto naseljena« — je rekel — »bomo dobili iz nje in Avstrije živeža za pet do šest milijonov Nemcev, tako da bomo naselili izseljence dva milijona Čehov in milijon Avstrijcev. Politična in vojaška prikljičitev teh dveh držav bo za Nemčijo veliko olajšanje. Imeli bomo boljše in krajše meje, tako bomo vojaško silo lahko uporabili drugje, in mogli bomo postaviti na noge še dvanajst divizij, ker bo prišla na vsak milijon prebivalcev po ena divizija.«

Ostane še vprašanje: »Kdaj?« Firer je mislil na tri možnosti.

Prva bi bila, da bi načrt o ekspanziji uresničil v letih 1943—1945. Nemčija bi se v tem času spet lahko oborožila, na drugi strani bi utegnili protiukrepi njenih sovražnikov to sorazmerno zopet omejiti. Treba je bilo računati tudi s tem, da sta se stranka in njen voditelj starala. Vsekakor bi bila leta 1943—1945 skrajni čas.

»Trdno sem sklenil rešiti vprašanje nemškega prostora pred leti 1943—1945.«

»Osebno sem prepričan«, — je nadaljeval Hitler — da sta Anglija, a morda tudi Francija — na tihem že izbrisali Češkoslovaško s spiska držav in da sta spoznali, da je to zadeva, ki jo bo nekega dne lotila Nemčija. Anglija ima preveč opraviti sama s seboj in preveč se boji dolgotrajne vojne v Evropi, da bi se v to vmešala.